

En fagforeningsleder ser tilbake

s. 10-11

Aktuelt

Fellesklubb i Alliero

Side 5

Skattesmell for bosniske arbeidere

Side 9

Seier i Euro Arbeidskraft

Side 13

Blokade i Danmark

Side 16

Leder

Fire nye år

Jonas Bals

Oslo Byggningsarbeiderforening er partipolitisk uavhengig, men ikke politisk nøytral. Vi arbeider for politiske vedtak som gavner arbeidsfolk generelt og byggningsarbeidere spesielt, og deltar i det politiske ordskiftet i Norge. Og når det er valgår, pleier vi dessuten å anbefale hvem man bør stemme på, og hvem man bør skygge unna. I år gjorde de tillitsvalgte i Veidekke, Skanska, NCC, PEAB, AF, Mesta, Hent og Reiertsen det samme. Dette handler ikke om gamle lojalitetsbånd eller underdanighet til enkelte politiske partier, men om å bruke huet og se hvem som jobber med oss i stedet for mot oss.

Med årets valgresultat er akkurat det blitt tydeligere enn noen gang før. På høyresida gikk både Høyre og FrP fram, mens sentrum ble pulverisert. Man kan si mye stygt om både Venstre og KrF, men de har om ikke annet representert en noe mer sivilisert livsform på den borgerlige sida av norsk politikk. Nå står tilhengerne av jungelloven aleine tilbake på høyresida, og dersom de klarer å bygge en allianse lik den vi har i våre to skandinaviske naboland, kan konsekvensene av en eventuell valgseier om fire år bli dramatiske.

Men det er altså fire år til. I mellomtida er det de rødgrønne som skal overbevise velgerne om at

de fortjener tilliten de nå har fått. Så sier i alle fall kommentatorene, hva enten de er LO-pamper, valgforskere eller «eksperter». Vi vil imidlertid advare mot å ha alt for høye forventninger til regjeringa, og de som tror at jobben er gjort i og med valgseieren i september, må nok tro om igjen. SV'eren Ingrid Fiskaa sa det bra på valgdagen, da hun advarte mot den naive troen mange hadde hatt i den foregående perioden: «I staden for å ta saka i egne hender, mobilisera på egne krav og opptre som sjølvstendige politiske aktører, var det mange organisasjonar og aktivistar som sette seg i kommentatorboksen og forlangte at den raudgrøne regjeringa skulle levera.»

Byggfagforeningene i Fellesforbundet kan heldigvis ikke anklages for slik naivitet og passivitet. Det engasjementet tusenvis av tillitsvalgte og medlemmer viste for å få på plass en ordning med solidaransvar er et utmerket eksempel på at viktige, irreversible endringer bare kan komme etter betydelig påtrykk nedenfra. Solidaransvar, som vil bli innført fra 1. januar neste år, viser at kamp nytter, og at den rødgrønne regjeringa er lydhor for press. Det må vi vite å utnytte i åra som kommer.

Mer fleksible permitteringsregler fra 1. juli.

Fra 1. juli i år senket Arbeids- og inkluderingsdepartementet kravet til arbeidstidsreduksjon for rett til dagpenger under permittering til 40 prosent. Samtidig utvides avbruddsperioden under permittering, på grunn av arbeid, til seks uker. Dette er en oppfølging av tidligere endringer i permitteringsreglene.

Denne endringen har medført at Hovedavtalens § 8-3 har blitt endret.

I forhandlingsmøte mellom LO og NHO er partene blitt enige om at Hovedavtalens § 8-3 nr 7 skal tilpasses retten til dagpenger slik at så lenge det ytes dagpenger etter avbrudd på inntil 6 uker, skal også Hovedavtalens § 8-3 nr 7 første punktum, ha slikt innhold:

«Dersom en permitteringsperiode avbrytes, og arbeidstaker inntas i arbeid i mer enn 6 uker skal ny permitteringsperiode anses som ny permittering i relasjon til bestemmelsene om vilkår, drøftelser, varsler mv».

Varsling ved oppnådd aldersgrense

I sommer har det blitt foretatt flere endringer i arbeidsmiljøloven. Blant annet når det gjelder avslutning av arbeidsforholdet på grunn av oppnådd aldersgrense. Denne lovendringen trer i kraft 1. januar 2010 og ny § 15-13 a vil da ha følgende ordlyd:

§ 15-13 a: Opphør av arbeidsforhold grunnet alder

- (1) Arbeidsforholdet kan bringes til opphør når arbeidstaker fyller 70 år. Lavere aldersgrense kan følge av annet grunnlag når grensen er saklig begrunnet og ikke uforholdsmessig inngripende, jmf § 13-3, andre ledd.
- (2) Arbeidstaker har krav på skriftlig varsel om tidspunktet for fratreden. Fratreden kan tidligst kreves seks måneder etter første dag i måneden etter at varselet er kommet fram til arbeidstaker.
- (3) Før varsel gis skal arbeidsgiver så langt det er mulig innkalle arbeidstaker til en samtale, med mindre arbeidstaker selv ikke ønsker det.
- (4) Arbeidstaker som ønsker å fratred, har en tilsvarende varslingsfrist på en måned, likevel slik at kravet til skriftlighet ikke gjelder.

Bruk foreningens hjemmeside:

www.bygningsarbeider.no

PENSJONISTFORENINGEN

i Oslo Byggningsarbeiderforening ønsker flere medlemmer. Det er månedlige møter, utenom juli og august og det arrangeres flere turer i løpet av året. Vennligst ta kontakt med Ole Rustad tlf.: 22 26 87 75 for informasjon og innmelding.

BYGNINGSARBEIDEREN

Oslo Byggningsarbeiderforening • Sentralbord 22 99 47 40 • Telefaks 22 99 47 41
Du kan nå hver enkelt direkte:

Vi tar gjerne i mot innlegg. De kan skrives for hånd på A4 ark, og sendes/leveres på foreningens kontorer. Stoff må være undertegnet med navn, og artikkelen bør ikke være lenger enn en A4 side (maskinskrevet). Vi tillater oss å rette opp skrivefeil før stoffet trykkes.

Redaksjonen: Jonas Bals, Morten Rønningen, Tor Mostue,
Odd Magnar Solbakken, Vidar Lund og
Petter Vellesen.

Layout: Nr 1 Trykk Grefslie as, Mysen

Trykk: Nr1 Trykk as

Hjemmeside: www.bygningsarbeider.no

Børre Hagen 22 99 47 51
☎ 92 03 95 79
✉ ..... borre@bygningsarbeider.no

Iren Stegen 22 99 47 45
✉ ..... iren.stegen@fellesforbundet.org

Jan Peter Lyngstad 22 99 47 46
☎ 93 20 26 17
✉ ..... janp@bygningsarbeider.no

John Erik Melby 91 16 62 81
✉ ..... johne@bygningsarbeider.no

Jonas Bals 92 08 04 70
✉ ..... jonas@bygningsarbeider.no

Julia Maliszewska 92 68 68 10
✉ ..... julia@bygningsarbeider.no

Kjell Skjærvø 22 99 47 54
☎ 99 43 33 43
✉ ..... kjell@bygningsarbeider.no

Liv Bjerknæs 22 99 47 44
☎ 91 70 20 38
✉ ..... liv.bjerknaes@fellesforbundet.org

Odd Magnar Solbakken 22 99 47 47
☎ 90 75 41 04
✉ ..... oddm@bygningsarbeider.no

Petter Vellesen 22 99 47 48
☎ 93 20 43 23
✉ ..... petter@bygningsarbeider.no

Stein Måreng 22 99 47 49
☎ 92 02 14 37
✉ ..... stein@bygningsarbeider.no

Tove Myrvold 22 99 47 42
✉ ..... tove.myrvold@fellesforbundet.org

Zhanna Furunes 91 88 15 42
✉ ..... zhanna@bygningsarbeider.no

Ina Holmstad 950 50 710
✉ ..... ina@bygningsarbeider.no

Kontoradresse: Møllergaten 24, 0179 Oslo. Telefon: 22 99 47 40. Telefaks: 22 99 47 41. Kontorets åpningstider: Mandag – torsdag 8.00 – 16.00. Fredag 8.00 – 13.30. Sommertid: 15. mai til 15. september, kontoret stenger kl 15.00 hver dag. E-post offisielt til foreningen: post@bygningsarbeider.no

Foreningen: Leder: Petter Vellesen. Nestleder: Børre Hagen. Sekretær: John Erik Melby. Ungdomsleder: Morten Rønningen. Styremedlemmer: Harald Braaten, Magne Solfeld, Terje Larsen, Arne Berntsen, Arne Sveen, Kåre Thorkildsen og Jonas Dalen Berg. Vararepresentanter: Finn Moe, Jonny Aaland, Ronny Eriksen og Anders Melin. Oppmålere: Børre Hagen, Jan Peter Lyngstad, Stein Måreng, Petter Vellesen og John Erik Melby. Ombud: Odd Magnar Solbakken. Studieleder: Børre Hagen. Forretningsfører: Liv Bjerknæs. Kartotek: Tove Myrvold. Regnskap: Iren Stegen. Ombud: Julia Maliszewska, Jonas Bals, Ina Holmstad, Zhanna Furunes og Kjell Skjærvø.

Siden forrige gang har styret vedtatt og jobbet med følgende:

- ✓ Avholdt ekstraordinært årsmøte 18. juni. På årsmøtet ble Petter Vellesen valgt til ny leder i stedet for Roy Pedersen, som blir leder i LO i Oslo.
- ✓ Vedtatt ny ordning for arbeidstidsregistrering for foreningens ansatte.
- ✓ Deltatt i forhandlingsmøter sammen med det latviske bygningsarbeiderforbundet LCA.
- ✓ Satt i gang en prosess for å ansette ny organisasjonsarbeider/oppmåler i betongfaget.
- ✓ Hatt flere samtaler med Tømrer og Byggfagforeningen vedrørende eventuell sammenslåing.
- ✓ Deltatt på konferanse om Inkluderende Arbeidsliv.
- ✓ Plassert 20 millioner av våre midler i renteprodukter, herunder bankinnskudd, sertifikater og norske obligasjoner, i henhold til årsmøtevedtak.
- ✓ Satt foreningens «kampfond» inn på egen avtale som gir bedre rentebestemmelser uten risiko knyttet til forvaltningen.
- ✓ Vedtatt studievirksomhet for 2010.
- ✓ Deltatt i Los Ungdomspatrolje.
- ✓ Bevilget kr 10000,- til konferansen Frihet og ufrihet 2010.
- ✓ Deltatt i møte angående målevirksomheten i Buskerud, Oslo og Akershus med Tømrer og Byggfagforeningen og Byggfag Drammen.
- ✓ Deltatt i rekrutteringskonferanse i Fellesforbundet ADK Øst.
- ✓ Deltatt på temamøte i Lean Construction.
- ✓ Vedtatt krav til tariffoppgjøret 2010.
- ✓ Per 30. juni hadde foreningen 2123 yrkesaktive medlemmer, en nedgang på 135 fra årsskiftet.
- ✓ Deltatt på Petroleumsforums bransjekonferanse.
- ✓ Deltatt med fane og appell på støttemarkering for de oppsagte Selvaagarbeiderne.
- ✓ Deltatt på konferanse om Anstendig arbeidsliv.

Seks bygningsarbeidere i Selvaagbygg har gått til rettssak mot bedriften for usaklig oppsigelse. Bedriften har valgt å se bort fra ansienniteten og i stedet bruke noe de kaller «kompetansevurdering.» Trynefaktor satt i system, kaller vi det. 6. oktober begynte rettssaka, og i den anledning ble det avholdt en markering foran Tinghuset hvor en rekke bygningsarbeidere og fagforeninger viste sin støtte til de oppsagte arbeiderne. Oslo Byggningsarbeiderforening deltok selvsagt med fane. Når Byggningsarbeideren går i trykken er det ikke falt dom i saken, men vi kommer selvsagt tilbake med en grundig dekning i neste nummer.

Forslag til tariffoppgjøret 2010

Foreningens styre har behandlet og oversendt forslagene til tariffoppgjøret i 2010. Forslagene våre er basert på årsmøtevedtak i foreningen, uttalelser fra landskonferansene og forslag fra klubbene.

Hovedkravet vårt er en kraftig heving av minstelønna. Vi foreslår at minstelønna for fagarbeidere skal være på 85 % av gjennomsnittslønna. I dag vil det tilsvare ca 170,- kr. For arbeidere uten fagbrev foreslår vi en økning til 77 %. Dette er et viktig krav fordi minstelønna stadig har sakkert akterut i forhold til gjennomsnittet. Denne trenden må snus sånn at vi får mindre lønnsforskjeller, ikke større. I disse nedgangstider er det også viktig at vi har en skikkelig garanti for et akseptabelt lønnsnivå. Ikke minst vil dessuten et løft av minstelønna være et godt vern mot sosial dumping.

Vi krever selvsagt også at lønnsutviklinga må være på nivå med de oppgjørene vi har hatt på 2000-tallet, slik at vi får kompensasjon for prisstigning, vår andel av produktivitetsøkninga og rettferdig fordeling. Vi kan ikke akseptere lønnsnedslag som vil føre til en nedadgående

lønnsspiral samtidig som krisa forsterkes ved at kjøpekraften holdes nede.

Foreningen krever også at alt bygningsarbeid som utføres av bemanningsforetak blir omfattet av Fellesoverenskomsten.

Vi har også et krav som går ut på at paragrafene som omhandler akkordarbeid omarbeides, slik at alle får de samme rettigheter, uansett hvilket lønssystem de bruker, samtidig som målekantorene får målerett også på andre lønssystemer enn akkordtariffen.

Andre krav er at verktøygodtgjørelsen fjernes mot at arbeidsgiveren holder alt nødvendig verktøy, samt at vi vil ha en klart definert normalarbeidsdag.

For å få til dette må vi ha forbundsvist oppgjør, noe vi også foreslår. Vi mener også at våre krav er berettigede og ikke er uforenlige med frontfagsmodellen som er vedtatt på forbundets landsmøte.

Petter Vellesen

P.g.a. ny «plattform» for Fane 2 (medlemskartoteket m.m.) og tariffmodulen som følger med denne, ønsker vi å innhente kontonummer på alle våre medlemmer før tariffforhandlingene i 2010. Dette for å kunne utbetale eventuell konfliktstøtte så fort som mulig.

Fra forrige tariffperiode har vi fått mange kontonummer som er registrert, men dessverre ikke på langt nær alle. Noen har kanskje også byttet bank.

Dersom du **ikke** har sendt inn kontonummer fra før, eller har byttet nummer – ta kontakt med oss enten via brev til foreningen:

Oslo Byggningsarbeiderforening, Møllergt. 24, 0179 Oslo
eller mail: avd.603@fellesforbundet.org
(Vi kan ikke ta kontonummer over telefon, da det er lett å oppfatte/skrive feil.)

Dėl naujos narių duomenų bazės sukūrimo mums reikia gauti narių banko sąskaitų numerių prieš derybas dėl darbo sąlygų bei darbo užmokesčių ir darbo įkainių 2010 prasidedant. Tai reikalinga tam, kad kuo greičiau išmokėti darbo užmokesčio kompensaciją nacionalinio streiko atveju.

Paskutinio streiko metu buvo registruota nemažai banko sąskaitų numerių, bet deja ne visų narių. Tuo labiau, kad kažkas nuo to laiko galėjo pakeisti banką.

Jei tu nesiuntei savo banko sąskaitos numerio prieš tai arba jis pasikeitė, susisiek su mumis. Išsiųsk laišką paštu, adresu: Oslo Byggningsarbeiderforening, Møllergt. 24, 0179 Oslo arba el. paštu: avd.603@fellesforbundet.org

(Mes negalime priimti banko sąskaitos numerio telefonu, nes tuo atveju yra lengva suklysti)

Z powodu wprowadzenia nowego systemu rejestracji członków i konieczności naniesienia danych dotyczących taryfy, potrzebujemy numer konta wszystkich naszych członków przed negocjacjami ogólnokrajowymi w 2010 roku. Będziemy wtedy mogli każdemu szybko wypłacić ewentualny dodatek strajkowy.

Z poprzedniego okresu negocjacji mamy zarejestrowanych wiele numerów kont, ale niestety jeszcze więcej nam brakuje. Niektórzy, być może, zmienili w międzyczasie bank.

Jeśli nie podałeś nam wcześniej swojego konta, lub zmieniłeś numer konta, skontaktuj się z nami albo listownie na adres związku:

Oslo Byggningsarbeiderforening, Møllergt. 24, 0179 Oslo
lub mail: avd.603@fellesforbundet.org

(Nie możemy przyjmować numeru konta przez telefon, bo łatwo o błąd w zrozumieniu i poprawnym zapisaniu numeru.)

Hva synes du om valgresultatet?

John Langsveen, hovedtillitsvalgt BundeBygg

Jeg er godt fornøyd. Men det er mye de rødgrønne burde ha gjort, som de ikke gjør. De er altfor opptatt av å tekkes middelklassen, hvor det er stemmer å hente. De som ikke er like flinke til å bruke stemmeretten, de svakeste blant oss, de havner bakerst i køen. De fleste av oss har det vi trenger, likevel synes jeg mange bare tenker på seg selv. Jeg mener, hvor mange vinterfrakker og hvor store leiligheter skal vi ha? Det er på tide å konsentrere seg om de som sakker akterut i samfunnet vårt.

Thomas Tønnessen, nyutdanna tømrersvenn BundeBygg

Jeg er ikke helt fornøyd. Sånn det blir, blir det ikke så mye nytt. Jeg skulle gjerne sett at det ble rydda opp i innvandringspolitikken, men nå blir det meste som før. Og det er jeg ikke glad for.

Knut Rønning, verneombud og grunnarbeider BundeBygg :

Jeg stemte Rødt, så jeg er ikke særlig fornøyd. Skulle gjerne hatt inn Folkvord. Det borgerlige styret her i byen er jeg ikke begeistra for, og jeg vil ikke ha det sånn på landsbasis. Men hvem vet, kanskje det hadde vært bra å la Siv prøve seg, så folk kunne sett hvor mye hun er i stand til å ødelegge?

ID-kortene klages inn for ESA

På arbeidsgiversiden foregår det en formidabel stafett med å klage inn diverse virkemidler mot sosial dumping for domstoler og overvåkningsorganer. Sist ut er Bedriftsforbundet, som organiserer små og mellomstore bedrifter. De mener ID-kortene i byggebransjen fører til for mye byråkrati. De har satt advokat Eirik Kollerøy til å klage ordningen inn for ESA, som er EFTAs overvåkningsorgan i Norge. Byggningsarbeideren tok en prat med Kollerøy om klagen.

Hvorfor har dere klaget inn ID-kortene?

Fordi vi mener ordningen øker skjemaveldet og gjør det tungvint for bedriftene. Man kan oppnå det samme ved langt mindre inngripende ordninger. Ordningen gjør det vanskelig for våre medlemmer å samarbeide med andre om underentrepriser, og gjør det vanskeligere å operere på tvers av landegrensene.

Er det så mye jobb med disse ID-kortene da? Vi har bestilt kort selv her på fagforeninga, som er på størrelse med en liten bedrift. Det var jo ikke all verdens jobb?

Det er ikke kortene selv som er problemet, men helheten. I tillegg finnes jo en påseplikt, og man legger stadig på nye ting. Regjeringen fremstiller alle ordningene sine som tiltak mot sosial dumping, som det er vanskelig å si at man er for. Men vi mener nå i alle fall at ordningen strider både med fri flyt-reglene i EØS-avtalen og med tjenstedirektivet.

Men mange små bedrifter klager nå over konkurransen med useriøse aktører. Er det ikke viktig med tiltak mot disse?

Jo, men det må skje gjennom mindre radikale tiltak. Det burde være nok å si at man skal kunne identifisere seg med gyldig legitimasjon. Nå veltes oppgaven over på aktørene fordi Arbeidstilsynet og Økokrim ikke gjør jobben sin, og det er ikke rettferdig.

Hva med Regjeringens argumentasjon? De konkluderte jo i sin utredning at tjenstedirektivet ikke sto i veien for ID-ordningen?

Vi har gransket de juridiske konklusjonene som Regjeringens utredere kom med, og vi kom fram til at vi var uenige. Utredningen bærer preg av å være laget av en arbeidsgruppe som hadde som målsetning å få direktivet innført. Nå er vi spent på å høre hva konklusjonen på klagen vår blir. I løpet av september vil jeg skrive et brev til departementet, deretter får de muligheten til å svare for seg. Så blir det opp til ESA å vurdere departementets svar. Vi vurderer dessuten også å klage på solidaransvar-ordningen, som er en altfor lettvinnt måte å skyve ansvaret over på bedriftene.

Når planlegger dere å klage solidaransvar-ordningen inn for ESA?

Vi kan ikke sende inn klage før det blir gjeldende rett. Så nå må vi jo først se om vi får et regjeringsskifte. Får vi det, faller ordningen heldigvis bort. (Dette intervjuet ble foretatt før stortingsvalget, red. anm.) Stoltenberg gikk jo ut med brask og bram om dette i 1. mai-talen sin, og så gjorde man et hastverksarbeid på utredningssiden for å imøtekomme LOs krav. Medlemmene våre er utrolig forbanna på dette. Vi hadde heller sett at Lønnsгарantifondet tok seg av slike saker.

Men Lønnsгарantien tar tid for de som ikke har fått lønna si, og henter dessuten pengene fra skattebetalernes lommer. Er det de som skal betale for de useriøse?

Jo, men tenk deg at du skal stå ansvarlig for hva naboen din gjør på en dugnad i borettslaget. Er det rettferdig? Solidaransvaret bryter med grunnleggende prinsipper for hvordan bedrifter har vært vant til å ordne tingene seg imellom.

Jonas Bals

Lettere å få studiestipend

Kravet til å få studiestipend gjennom Los utdanningsfond for de som vil ta fagbrev eller trenger studiekompetanse er nå blitt enklere. Tidligere var kravet at man måtte ha tre års medlemskap for å få slikt stipend. Nå holder det om man har vært medlem ett år.

Det er et initiativ fra Fellesforbundet som har ført til endringen.

– Flere har ringt i forbindelse med permitteringer på bedriften og påpekt at klubben forsøker å få til kurs, men at det er mange som faller utenfor et eventuelt tilbud grunnet for kort tid i forbundet, sier rådgiver Jan Ørnevik i Fellesforbundets organisasjonsavdeling.

– Endringene gjøres gjeldende fra 1. juli 2009 og i to år framover, sier Ørnevik. – Kravet til medlemskap settes ikke ned på generelt grunnlag, men gjelder for medlemmer som vil ta fagbrev eller der søkeren vil ha allmennfaglig utdannelse som fører til studiekompetanse, påpeker han.

Du kan lese mer om Los utdanningsfond på www.fellesforbundet.no

Petter Vellesen

Sakarā ar jaunās reģistrācijas sistēmas izveidi un jaunu tarifa moduli, kas tai seko, mums nepieciešams saņemt informāciju par konta numuriem no visiem mūsu biedriem pirms tarifu pārrunām 2010.gadā. Tas nepieciešams gadījumā, ja nāksies izmaksāt iespējamo streika pabalstu un lai to varētu izdarīt, cik ātri iespējams.

No iepriekšējā tarifu perioda mums ir saglabajusies daudzi konta numuri, kuri ir pierēģistrēti, bet nebūt ne visi. Iespējams, kāds no jums ir arī nomainījis banku.

Ja vien Jūs neesat iesūtījis mums savu konta numuru iepriekš vai arī esat to nomainījis – mēs lūdzam Jūs uzņemt kontaktus vai nu vestules formā apvienībai:

Oslo Byggningsarbeiderforening, Møllergt. 24.
0179 Oslo

Vai arī ar e – pasta starpniecību:
avd.603@fellesforbundet.org

(Mēs nevaram pierēģistrēt konta numurus pa telefonu, jo šādā veidā ir viegli tos pārprast/pierakstīt kļūdaini)

Fellesklubb i Alliero

Magne Solfjeld, Jan Erik Pedersen og Maciej Plewa sitter i klubbstyret i Alliero.

Bedriften Alliero har på ganske kort tid rukket å etablere seg som litt av en «storentreprenør» i Oslo-området. Som mange sikkert har lagt merke til henger firmaets skilt på ganske mange av byens fasader. I august var det også stiftelsesmøte for en felles klubb i bedriften. Vi har truffet tre karer fra det nyvalgte klubbstyret. Magne Solfjeld er maler og klubbleder, Jan Erik Pedersen er nestleder og grunnarbeider og Maciej Plewa, murer, er styremedlem.

– Fortell litt om firmaet Alliero. Det har jo blitt en ganske stor bedrift.

– Bedriften består av malerfirmaet Brendmoe og Kirkestuen som i sin tid fusjonerte med malermester Erling Strand, sier Magne. – Etter hvert ble også Stensrud og Stensrud Entreprenør, ATG (Asker Tapet og Gulv) og BMR Betong Mur og Rehab kjøpt opp og dessuten firmaene malermester Bratfoss, HK Elektro og et rørleggerfirma. Navnet Alliero fikk vi i 2007.

– Mange bedrifter spesialiserte seg innen et fag, men her har det motsatte skjedd. Hvorfor det?

Jan Erik svarer: – Det er en strategisk tanke bak det. Bedriften vil samle alle håndverkerne i «ett hus» slik at de kan utføre hele entrepriser med egne folk. Markedet til Alliero er rehabilitering og vedlikehold, både av fasader og innvendig. Vi hadde også en våtroms-avdeling, men den er lagt ned.

Visse bedrifter driver også som egne organisasjoner under noe som heter Alliero Holding. Nå har selve Alliero ca 200 timelønte.

– Da er det et stykke igjen til full organisering?

– Ja, det er det, sier Magne, men mange av de oppkjøpte bedriftene hadde ikke en gang tariffavtale når de ble kjøpt opp. Organiseringsarbeidet er i full gang og jeg synes det går ganske bra. Jeg tror nok vi har fått lite grann hjelp av lavkonjunkturen. Folk er mer urolige nå.

– Det var bare Brendmoe og Kirkestuen og Stens-

rud og Stensrud som hadde noe tillitsmannsapparat fra begynnelsen av, legger Jan Erik til. – Vi visste egentlig svært lite om sammenslåingene før de var et faktum, men med engang vi fikk vite om dem snakka vi sammen og satte i gang arbeidet med å lage en felles klubb.

I august hadde altså den nye klubben stiftelsesmøte. Her ble det valgt et klubbstyre på sju personer. Det ble også vedtatt at de skulle sette i gang et arbeid med henblikk på å få en felles lønnsavtale.

– Felles minstelønnsavtale er den viktigste arbeidsoppgaven for oss nå, sier Magne. – Før var det mye individuelle lønninger, men det har vi langt på vei ordna opp i. Siden mange av de innfusjonerte bedriftene ikke hadde tariffavtale var det mange som for eksempel ikke hadde reisepenger en gang. Men det er fremdeles slik at de som kommer fra Stensrud og Stensrud har litt høyere grunnlønn enn de andre. Sånn kan vi jo ikke ha det. Dessuten ser vi jo at begge bedriftene ligger lavere enn gjennomsnittet i andre bedrifter i Oslo. Det må vi få ordna opp i.

– Det er ganske mange utenlandske arbeidere i firmaet. Hvordan ser dere på det?

– De polske er en stor gruppe, sier Jan Erik. På murer-sida er polakkene i stort flertall, og ellers er det en del litauere og noen tyske. Innslaget av polakker er en av grunnene til at Maciej ble valgt inn i klubbstyret.

– Utfordringa med så mange nasjonaliteter er språket, sier Maciej. – Kulturelt står vi ikke så langt fra hverandre, så om vi hadde kunnet kommunisere bedre med hverandre hadde det nok blitt færre problemer.

Magne tar ordet: – Etter min mening må alle må ta initiativ til å lære seg norsk. Bedriften har prøvd seg med språkkurs, men oppslutningen har ikke vært helt på topp.

– Jo men det er ikke så lett å lære seg norsk når man bare jobber med polakker, svarer Maciej. – Den

eneste gangen jeg er tvunget til å snakke norsk er når jeg er på butikken for å handle rundstykker. Det hadde vært veldig fint om de norske og polske kunne jobbe tettere sammen.

– Er dette noe du kommer til å jobbe med i klubbstyret?

– Ja, det er det, men først og fremst vil jeg lære meg praktiske ting i overenskomsten som reisepenger og ventelønn og slikt og informere de polske om rettighetene sine. Jeg har også lyst til å ta en holdningsrunde blant de polske om synet på fagforeningsarbeid og å få dem organisert.

– Det er jo allerede mange av de polske som er organisert, sier Jan Erik, – men vi må jo jobbe veldig aktivt med organiseringsarbeid generelt i tida som kommer. Selv om det går framover med dette arbeidet er det mye som gjenstår. Dette er den andre store oppgaven til klubben framover. En tredje oppgave er å få orden i leievirksomheten.

– Firmaet har jo retningslinjer for hvordan innleie skal foregå, sier Magne, men de følger ikke opp. Det er ikke så mye leievirksomhet som det var, men det er allikevel en del, og mye av innleia er fra reine rølpefirmaer. Det er et stort problem at bedriften ikke vil diskutere dette med oss.

– Det burde være helt nødvendig med innleie i disse dager, sier Jan Erik. – Bedriften sier jo opp tøm-rere og da er det jo helt galt å ta inn leiefolk.

Det er ingen tvil om at bedriftsklubben i Alliero har nok å henge fingra i, men det er heller ikke tvil om at de er klar over problemene og tar sakene alvorlig. Bygningsarbeideren er glad for at et så stort firma som Alliero har fått en egen klubb på beina og ønsker dem lykke til. Oslo Bygningsarbeiderforening vil gi dem all den hjelp og støtte vi kan.

□ Petter Velleßen

Konkurser/tvangsavviklinger siden sist

(01.06. 2009–30.08. 2009)

Østlandsområdet • Kilde: Brønnøysundregistrene
(NUF = norskregistrert utenlandsk foretak)

Firma	Org.nr	Firma	Org.nr	Firma	Org.nr
Adam Szulczewski	990 203 458	Hønefoss Malerservice O. Koch	990 479 216	Pax Montasje as	982 503 892
ADB Malerentreprenør Gjert Olsen	989 552 619	Ian Hansen Bygg	987 695 145	Pazusis Nor-Lit Byggservice	991 694 722
Akershus Bygg as	966 550 392	Inge Grundtjern	981 147 065	Perdecor Piotr Rynkowski	988 222 011
Akershus Graveservice as	992 016 973	Ita Fendrykowski Bygg og Innredning	985 656 657	Petkunas Byggservice	992 673 877
Andersens Snekkerservice	982 571 766	Jan Roger Lundin (utleie/formidling)	885 345 182	Proiwo ltd (nuf)	988 931 519
Anleggsgartner Jensen (nuf)	991 429 891	Jaroslav Nordgård	991 740 295	Prosjekt Bygg Eiendom as	887 757 232
Argo Constructor as	991 067 845	Jek Håndverk Jan Erik Knudsen	986 915 362	PS Salg Geir Petter Skaalien	993 296 287
Arthur Edvardsen	979 189 508	Jeløy Båt og Byggeservice as	913 526 805	Rembygg Sławomir Rembielak	990 862 141
A-Z Reparasjon Krzysztof P Pawlaczyk	987 188 316	JFP as	990 272 565	RH Prosjekt as	989 867 229
Bauer & Bech as	930 577 146	Johnsen Bygg & Ventilasjonsservice	948 031 507	Riikonen Villabygg Toivo Riikone	970 367 519
BD Malerfirma Limited (nuf)	891 293 852	Jostein Høisen	983 742 262	Ringerike Tak og Bygg as	992 941 243
Bekkestua Bygg as	988 504 491	Jørns Snekkersørvic Larsen	982 936 624	Ronny Pettersen	989 616 110
Belco Norge Limited (nuf)	991 296 999	K S Vedlikehold Kjetil Skaug	980 375 528	RTS Consulting as (utleie)	989 418 130
Bergengen Anlegg as	991 005 048	Kai Nettum	976 005 201	Safetech Maskin as	888 641 882
Bogerud Flise Service (nuf)	991 577 122	Karlsen Tom Armand	971 512 008	Saga Servicepartners ltd (nuf)	991 676 279
Bortech as	986 570 497	Kjell Martin Solberg	991 791 140	Sambygg as	981 043 561
Bygg & Innredning ldt (nuf)	992 421 452	Kjell Ulekleiv	978 704 883	Sigmund Stokke Kranutleie as	989 660 616
Bygg & Miljø v/ Arne Moe	974 531 038	Kjetil Johansen Byggtjenester	990 168 709	Sjefshus as	886 899 432
Bygg og Håndverk Gosciowski	988 239 232	KM Bygg og Vedlikehold K Murati	983 477 259	Skolmar Byggservice (nuf)	889 785 942
Byggbo as	989 309 676	Krzysztof Markiewicz	991 586 040	SKS Bygg DA	987 352 469
Byggeleveranse Karlsen	988 335 797	KTN Håndverk as	991 845 526	SL Bygg og Montasje S. Løvlien	971 115 408
Byggeleveranse Knut Ivar Karlsen	970 424 105	KVD Hamar as	992 118 539	Snadefjord Ventilasjon & Montasje	976 109 465
Byggmester Arne Eriksen as	953 331 063	KVD Kongsvinger as	992 119 268	Snekker Wadhvani	991 397 884
Byggmester Thomas Kleveland as	988 763 462	Labora as	954 891 453	Snekkerfirma Steinar Melby as	991 422 196
Byggone as	992 150 785	Lafta Hus og Hytter as	983 742 866	Snektermester Hubertus Richter	989 830 678
Byggpartner Entreprenør as	986 596 933	Land Mur og Snekkerservice K Sollien	987 911 433	Solstrand Entreprenør as	990 980 179
Byggproduksjon as	990 099 391	Langen Forskaling og Bygg	984 990 316	Stenersen VVS as	982 562 406
Bærum Totalbygg as	987 574 623	Leonardsen Ilir Kransiqi	983 790 860	Strand Service as	888 408 622
Baastad & Norum (nuf)	891 132 042	Littmarck Bygg as	989 851 152	Strandskogen as	985 344 515
Construction Team Int Limited (nuf)	990 607 486	LOG Isolering Lars - Ove Gjerdrum	893 828 702	Strømstad Drilling as	992 111 275
Dag Hemseter	976 057 775	Logdom as	888 997 652	Svein Gunnar Brekka as	924 424 923
Dahle as	987 042 907	Maksbygg as	991 250 743	Svelvikveien Rør as	987 932 635
Din Maler Norge as	992 691 611	Maler Basf Color Oslo Limited (nuf)	889 888 032	Sven - Arild Snekkersveen	990 149 771
East Invest as	987 995 645	Malerfirma Baranek	990 795 843	Sørøst Bygg as	986 134 808
Egron Bemanning (utleie / formidling)	985 093 946	Malerfirma Petter Thorvaldsen	966 285 869	T og M Industri VVS Limited (nuf)	990 477 787
Eiendomsmesteren as	986 203 915	Malerfirmaet Larsen as	989 797 662	Tak & Maling Lars Andersen	970 898 239
Eksklusive Bygg as	992 565 101	Malerfirmaet Papegøyen as	992 006 218	Team Bygg Østfold as	992 713 534
Entreprenør Ragnhildsløkken as	990 910 278	Marcin Michal Kobinski	991 081 569	Thomas Karlsen Ski	891 946 562
Erdals Service	991 589 589	Martins Byggeservice ANS	988 857 513	Tofte Blikkenslagerverksted	993 556 947
Eriksens Flis og Montering	984 540 779	Maxbad as	885 256 392	Tommy Andersen	979 350 074
Evensen Bygg og Vedlikehold (nuf)	989 028 553	Mega Bygg & Malerservice as	992 375 973	Total Entreprenør as	974 444 119
EW Bygg James Ronald Wick	980 640 183	Michelmontasje (nuf)	991 270 957	Trondsen Bygg	989 594 443
F & S Gulventreprenør as	989 685 406	Mitt Bygg as	985 157 138	Tyin Bygg as	989 361 473
Fagarbeideren as	985 509 751	Murmester Narve Helle	981 625 161	Tømrer Per Ø Amundsen as	984 047 649
Flexi Personell (utleie/formidling)	993 052 477	Murspesialisten as	990 922 942	Tømrer Team as	990 814 627
Flisa Betong & Graving as	992 659 785	Mysen Flis og Malerservice ltd (nuf)	988 972 509	Tømrermester Neil Johnsen as	992 359 226
Fryrud Byggkonsult as	991 858 652	Nor-Bud Limited (nuf)	991 665 234	Tønsberg Glass og Fasade Ole G Kvæven	992 040 297
FSP Rør og Sveis as	992 959 096	Nordals Montasje ltd (nuf)	989 989 855	Tøyen Bygg (nuf)	991 196 331
G.S Malerfirma as	987 811 811	Nordbyhus Spydeberg	981 105 206	Ventilasjonsscompaniet as	987 929 294
Gardermoen Bygg og Eiendom as	984 004 788	Nordcon as	992 067 845	Vestby Entreprenør as	990 568 235
Gaustad Byggkompaniet as	991 583 300	Norden Bygg as	982 507 073	Vestcon Bygg & Anlegg (nuf / utleie)	991 884 300
GE Bygg og Eiendom as	889 868 392	Nordic Joinery Norge as (utleie/formid.)	989 652 265	Vestlands Tømrer og Hytteservice	990 206 228
Geir Jensens Vedlikehold og Renhold	974 368 196	Nordic Steel Building as	885 376 002	Viczam Malerservice as	988 664 197
Geirs Armering Geir Naphaug	969 964 481	Norsk Bygg Oslo as	991 674 330	Vika Entreprenør as	992 090 944
Glass og Fasade Ole Gunnar Kvæven	988 665 800	Norøst Bygg as (utleie)	992 440 988	Vikingaeriteenused OÜ	992 139 641
Granums Montasje	982 334 284	Nowak Snekker	987 478 365	VVSProffen as	888 714 332
Grenland Sandblåaserservice PI.Nilsen	975 803 139	Ny Montasje (nuf)	992 525 908	West Virginia Masons ltd (nuf)	990 555 451
Gunneng Holding as	989 789 325	Nøkkelhus as	971 097 078	Wilhelmsen Bygg og Anlegg	989 569 775
Hansen Hus Entreprenør as	991 633 251	Oslo Bygg as	992 706 562	Østfold Byggtjenester as	991 182 233
HDP Byggmontering v/Henor Daci Qi	989 857 029	Oslo Byggtjenester Al-Abdoush	989 017 314	Øvre Romerike Bygg & Anlegg as	989 157 458
Heat Holding as	992 117 931	Oslo Construction v/Zenonas Paulauskas	988 782 610	AA Bygg & Renhold (nuf)	989 629 077
Hemsedal Byggmester ltd (nuf)	991 458 603	Oslo Montasjeservice Dagfinn Berg	988 411 817	AAA Service Limited (nuf)	991 431 020
HK Bygg og Vedlikehold as	992 315 075	P + O Trebygg as	992 568 577	Aasletten as	988 441 791
HR Hans Ramstad	967 441 104	P K Maling Lumholme	985 963 568		
Husbyggeren Limited (nuf)	991 743 197	Parkettlegger Brozda	990 839 077		

Konkurs åpnet i Sventas nuf

Det ble åpnet konkurs i Sventas nuf, i Drammen tingrett, den 11.09.09. Med det er nok et flaggskip for seriositet i byggebransjen foreløpig ute av verden.

Morselskapet har forretningsadresse i Litauen og ble stiftet i januar 2007 med Rolandas Sventickas som daglig leder.

Firmaet hadde en betydelig aktivitet på prestisjeprosjektet Ringnes Park, hvor hovedentreprenør var OKK Entreprenør.

Lunart Nor as (også konkurs) var underentreprenør og leide inn Sventas nuf.

Det har vært en lang og kronglete vei å gå før vi fikk åpnet konkurs i firmaet og lønnskravet er for lengst blitt for gammelt. Men det skal være mulig å få ut opptjente feriepenge fra lønnsgarantiordninga.

Drammen tingrett nekta Jonas Bals å være prosessfullmektig i denne saken. Alle tidligere ansatte var i Litauen slik at ingen av

disse kunne møte i tingretten. I og med at firmaet er et norskregistrert utenlandsk foretak ble det også krevd dokumentasjon på at det ikke foregikk produksjon i morselskapet.

Det ble en løsning til slutt. Forbundet tok saken og en advokat fra LOs juridiske kontor møtte i Drammen tingrett sammen med foreningens «hjelper».

□ Odd Magnar og Jonas

61 prosent flere konkurser etter åtte måneder

I løpet av årets første åtte måneder har tallet på konkurser økt med 61 prosent, sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Også månedstallene for august 2009

viser økning i forhold til i fjor. I løpet av årets første åtte måneder ble 3 417 enheter slått konkurs, mens det i fjor var 2 117 konkurser i samme periode. De tilsvarende

tallene for tvangsavviklinger er 1 050 og 847. (Kilde: Konkursregisteret)

□ Odd Magnar

77 100 personer helt ledige i august

77 100 personer er registrert som helt ledige hos NAV i august. Justert for sesongsvingninger økte ledigheten med 700. Finanskrisen ser ikke ut til å ha medført samme krise som i andre land i Norge og den rødgrønne regjeringas hovedmål om å holde ledigheten så lav som mulig ser ut

til å lykkes så langt (men det har vært Stortingetsvalg når dette leses).

Ledighetsraten er høyest innenfor industri og bygg og anlegg med henholdsvis 4,7 og 4,6 prosent.

I forhold til i fjor har arbeidsledigheten nesten firedoblet seg for elektrikere (284 %) og rørleggere (280 %). Økningen har vært lavest blant vei- og anleggsarbeidere (55 %).

August	I prosent av arbeidsstyrken
Helt ledige 77 109	3,0
Delvis ledige 26 569	1,0
Tiltaksdeltakere 11 790	0,5
Helt permitterte 7 591	0,3
Delvis permitterte 5 730	0,2

Kilde: NAV

«Bemanningsbransjen innen NHOs medlemsbedrifter er en seriøs, voksende og vel fungerende bransje. Begrensningen i arbeidsmiljølovens § 14-12 er for bemanningsbyråene en markedsbegrensning... En direkte følge av dette er at bransjen i liten grad har mulighet til å tilby fast ansettelse med garantilønn»,
Sigrun Vågeng,
NHO

Konkursen i Petkunas Byggservice

28. august tok Oslo Byfogdembete Petkunas Byggservice under behandling som konkursbo, etter at Oslo Byggningsarbeiderforening hadde begjært bedriften konkurs. Bostyrer står nå foran et vanskelig og møysommelig arbeid med å følge pengestrømmen i denne saken, og vil forsøke å skaffe penger til ytterligere undersøkelser.

Konkursbegjæringen skulle egentlig vært oppe i tingretten 14.08.09, men firmaets prokurist, 68 år gamle Trygve Dyrøy, skaffa seg en sykemelding og møtte ikke opp. Retten ga derfor firmaet en ny mulighet og utsatte konkursbegjæringen.

At en eier av et enkeltpersonsforetak opererer med en annen person som prokurist er en av mange merkverdigheter i denne saken.

Oslo Byggningsarbeiderforening har fremsatt krav overfor Petkunas Byggservice for i alt 27 arbeidere, på til sammen 989 241 kroner. I tillegg kommer lønn i oppsigelsestiden, som fremdeles løper, samt feriepengene. Og da er vi fort oppe i beløp i størrelsesorden 4 millioner kroner. Men det er lite sannsynlig at NAV lønnsgaranti vil dekke alt dette. Likevel var våre litauiske medlemmer som møtte i tingretten godt fornøyd med at det ble åpnet konkurs, uansett hva NAV lønnsgaranti kommer fram til.

TRENGSEL RUNDT HONNINGKRUKKA

Saken om Petkunas har rullet opp et rikt persongalleri med mange gamle kjenninger, uten at vi nødvendigvis tidligere har satt disse aktørene i forbindelse med hverandre. Mye tyder på at denne kretsen av folk har hatt hånda dypt nede i den samme honningkrukka gjennom de siste åras byggeboom. Krukka består i det vesentlige av baltiske arbeidere, som på den ene eller den andre måten er blitt lurt på det groveste – fra de første kom hit på 25-kronerslønninger i 2005, til de nå har slutta å få lønn overhodet.

Det siste var i alle fall tilfellet i Petkunas-saken, som alt dette begynte med. Det vil si, saken begynte egentlig med at vi besøkte Pilestredet Park etter tips om at mellomsjefene fra Engra og Ansgar Hotel var inne på plassen sammen med en kinesisk entreprenør. Men helt slik hang det ikke sammen.

I stedet for kinesere og bosniere møtte vi en hel gjeng med litauiske bygningsarbeidere der. De jobba for en Remigijus Petkunas, som verken de eller byggherren noensinne hadde møtt. Om han noensinne har vært i Norge.

Og da er vi tilbake til det med prokura. Remigijus Petkunas fikk registrert firmaet i Brønnøysund høsten 2008. I følge Aftenposten skal han før registreringen ha skaffet seg en bekreftelse fra norsk politi på rett kopi av det litauiske ID-kortet for å få et såkalt D-nummer (personnummer), som han trengte før registreringen. Aftenposten har sjekket mannens ID-nummer med politiet i Litauen og funnet ut at mens han angivelig skulle ha vært i Norge for å registrere selskapet, var han idømt reiseforbud fra landsbyen Rokiskis, nordøst i Litauen. Pressetalskvinne Danute Daunoraviciute i Litauens politidirektorat sier til Aftenposten at han ble pådømt i fjor høst og dommen var at han måtte være i landsbyen i ett år og tre måneder.

Men han har kanskje ikke fulgt opp denne dommen? I april i år ble han tatt for fyllekjøring med 3,1 i promille. Daunoraviciute sier at mannens ID-kort kan være misbrukt i Norge, men ser ikke bort fra at det kan ha skjedd frivillig. Et ID-falskneri av denne typen er ikke uvanlig i Litauen og Petkunas har aldri meldt ID-kortet sitt savnet uttaler Daunoraviciute til Aftenposten.

Har man ikke sjøl mulighet til å oppholde seg i Norge å holde orden i sitt eget bo så må jo noen andre ha fullmakt til å ordne finansene. Så er spørsmålet om han sjøl har vært med på leiken, eller om dette er rein dokumentforfalskning uten hans viten og vilje?

Žinios gyvai Miestas Aktualia Sportas Žmonės Laisvalaikis Jis & Ji EuroBasket 2
Lietuva Pasaulis Pinigai Muzikantams ir neaijinės Fotopelėija Genomika

Įsigyk MEZON salonus ir partnerių pardavuvėse

TOPO

2009-0 Peki

Norvegija lietuviams virsta pragaru

Pubikuota: 2009 birėlio 19d. 08:04 169vnt II

„Gandis“ nuotr. / Oslas

Dar visai neseniai darbo rajumi lietuvij vadinta Norvegija vis dažniau virsta tikru pragaru. Į šią šalį atvilloti žmonės neretai kelia mėnesius dirba maitinami vien sąžadais apie gerą algą, o po to suvokta, kad pateko į aferistų spąstus.

Vakar Žuogo paskutines keturiasdešimties lituvij vilys Oslas gaud uždirbti atlyginimą, rašo dienraštis „Lietuvos rykas“.

Šis noviltis paukus raunzi ir stalybos užsakovas kines. Jis dievegojosi, kad lituvius pasamdžiusiai bendrovė „Petkunas Byggservice“ pervadė 1 mln. 850 tūkst. Norvegijos kronų (maždaug 715 tūkst. litų) už jų darbą.

Petkunas-saken har vært omtalt i litauiske medier under overskriften «Norge er et helvete for litauere».

FROM NORWAY WITH AUDI

Så tilbake til Pilestredet Park. Det eneste de litauiske arbeiderne har hatt å forholde seg til er to menn som presenterte seg som mellomledere. Begge kjører etter sigende nå rundt i Vilnius i splitter nye Audier. Da de dro fra byen til Norge for noen måneder siden var det med to tomme hender.

Konkursboet er, ikke overraskende, tomt. Og bostyrer finner heller ingen eier.

Pengestrømmen har gått via den norske mannen med prokura. I underkant av to millioner er utbetalt for jobben via hans konto og videreført via Forex bank til Litauen uten spor videre. 68-åringen med prokura sier han har møtt 28-åringen fra Litauen, men vil ikke uttale seg til Aftenposten.

Bostyrer vil nå granske Petkunas Byggservice videre for å se om det foreligger straffbare forhold, dersom han får tilført økonomiske midler til disse undersøkelsene. Han vil da sjekke om det finnes flere slike saker knyttet til personene i denne saken.

Byggherre er Oslo Cityapartments med adresse i Bergen og med Cao Kan som daglig leder. Firmaet rehabiliterer det gamle administrasjonsbygget til Rikshospitalet i Pilestredet Park 21. De har anmeldt Petkunas for bedrageri og mener at firmaet har stukket av med et forskudd på nesten to millioner kroner.

Første gangen vi besøkte plassen i juni, var det helt

i det blå for oss hvem som dreiv plassen og hvem som var byggherre. Navnet Sentrum Eiendomsselskap og Ingvar Brudeli dukket opp. Det ble tatt telefonisk kontakt med Brudeli som kunne fortelle at de eier Pilestredet Park 14 og 15, men at de nylig hadde solgt nr 21 til Cao Kan og Oslo Cityapartments.

Brudeli kunne videre opplyse at Arbeidstilsynet nylig hadde vært på plassen, «men at de ikke fant noe som var gærnt». Arbeidstilsynet hadde en litt annen versjon og kunne fortelle at de hadde kontroll der den 28. mai, hvoretter de hadde gitt pålegg om å framskaffe id-kort og dokumentasjon på timelister, kontrakter og lønns slipper. Fristen for å rette opp og framskaffe dokumentasjonen var 9. juni. Plassen ble deretter stengt.

Og her slutter en kortversjon (dette er virkelig en kort kortversjon) av nok et eksempel på hvor seriøs den norske byggebransjen etter hvert er blitt. Saken har for øvrig vært omtalt i Litauen, blant annet under overskriften «Norge er et helvete for litauere». Det rimer dårlig med regjeringens målsetting om at «Norge skal være et attraktivt land for arbeidsinnvandrere å komme til» (Heidi Grande Røys, pressemelding 8. februar 2008).

□ Jonas og Odd Magnar

Skattesmell i millionklassen for de bosniske arbeiderne i Engra d.o.o

Som mange av våre lesere sikkert er kjent med utførte Økokrim og Arbeidstilsynet razzia mot Ansgar Hotell i mai i fjor. Årsaken var mistanke om grov sosial dumping, med timelønninger mellom 20 og 35 kroner, i tillegg til andre brudd på arbeidsmiljøloven.

Byggherren Real Invest Holding skulle bygge et prestisjehotell for Petter Stordalen og Choice-kjeden, men nå har hele prosjektet stått dønn stille i lengre tid. Et litauisk medlem av foreninga fortalte nylig at firmaet han jobber i hadde vært der inne for en god stund siden, men raskt trukket seg ut igjen grunnet betalingsproblemer.

Saken mot Real Invest Holding og Engra er fortsatt under etterforskning hos Økokrim, over ett år etter razziaen. Vi blir overrasket om denne saken ikke ender i en henleggelse.

De eneste som virkelig har fått svi i dette komplottet så langt, er de bosniske arbeiderne. Men det er jo heller ikke helt uvanlig. At det er arbeidsfolk som må ta støytten.

JUKS MED LØNNSINNBERETNINGENE

I Byggningsarbeideren nr. 1 i år hadde vi en notis om at Engra d.o.o innberettet opplysninger til norske skattemyndigheter som tilsa at alle ansatte hadde norsk tarifflønn – og vel så det – og dermed utløst et skattekrav større enn hva arbeiderne hadde mottatt i brutto lønn. Skattekravet for 2007 varierte mellom 40 000 kroner og 60 000 kroner (de første arbeiderne kom til landet i april/ mai 2007).

De bosniske arbeiderne som sto fram og meldte seg inn i fagforeninga – og fikk sparken – har nå forlatt landet, om enn ikke etter eget ønske. De fikk ikke ny arbeidstillatelse basert på det ordentlige arbeidsforholdet de fikk i en norsk bedrift. Det er nemlig mye strengere regler for dem når de jobber for et norsk firma enn for et useriøst bosnisk.

Vår bosniske tolk var i Bosnia i sommer og møtte flere av de som jobbet på Ansgar Hotell for Engra d.o.o. I følge vår «utsendte» var stemningen blant disse gutta ganske så fortvila, for nå hadde skattekravet for 2008 også kommet.

ET REGNESTYKKE

For å gjøre et lite regnestykke: Et fullt arbeidsår (inkludert ferie) utgjør rundt 1950 timer. Med en lønn på 150 kroner timen blir det en årslønn på 292 500 kroner. Dette er hva Engra d.o.o, med variasjoner, har innberettet til skattemyndighetene. Med en skatteprosent på 30 blir utliknet skatt kr 87 750.

Med en timelønn på 30 kroner blir

Prosjektet var å bygge prestisjehotell for Petter Stordalen og Choice-kjeden, men nå har byggearbeidene stått stille i lang tid.

brutto årslønn 58 500 kroner. Og da ser en jo at utliknet skatt for disse gutta med full opptjening i ett år er om lag 30 000 kroner mer enn de i virkeligheten har opptjent brutto. Da sier det seg sjøl at den restskatte ikke blir lett å betjene.

Samtidig er alle de bosniske arbeiderne tilbake i Bosnia. De fleste er arbeidsløse, og for de som har arbeid veit vi at lønna i Bosnia kan være så lav som 12-15 kroner i timen i byggebransjen.

SKJØNN - OG SUNN FORNUFT

På vegne av våre medlemmer klagde vi på likninga for inntektsåret 2007 for flere måneder siden. Klagen ble sendt Skatt Vest, skatteoppkrever utland, den 5/3-09. Verken de eller vi har hørt noe siden. Kanskje Skatteetaten burde snakke med andre offentlige etater i denne saken, for eksempel Arbeidstilsynet eller Økokrim. Og kanskje burde de tre gå inn for en samlet innsats mot byggebransjen, som er blitt et svært lukrativt sted å rane til seg millioner. Ikke bare er strafferammen mildere enn for bankran – du slipper med all sannsynlighet fri for straff overhodet.

Det er både mulig og tillatt i offentlig forvaltning å gjøre egne undersøkelser og bruke eget skjønn. Spesielt når enn annen

offentlig etat har anmeldt Engra & co for grov sosial dumping. Skatteetaten oppfordrer imidlertid, i følge en artikkel i Dagsavisen, de personene som mener det er begått en feil ved likningen om å ta kontakt med skatteetaten. Det er lett. Å sitte i Bosnia for en bosnisk arbeider som kun snakker bosnisk å klage på den norske likninga. Men som nevnt over er det heller ikke svar å få sjøl om en klager. *I stedet for å behandle og svare på klagen har skattemyndighetene like godt sendt ut en purring for 2007 – med renter.*

EN LITEN AVSTIKKER. TIL OSLO FENGSEL.

Styrelederen i et norskregistrert firma – som nå er konkurs – ble siktet i Engra/Ansgar-saken. Han sitter også i en ledende posisjon i et annet firma som driver med kulde og ventilasjonsanlegg. På sommeren ble vi tilfeldigvis oppmerksomme på at en bil med logoen til dette firmaet kjørte ut og inn av Oslo fengsel. Kort tid før hadde vi lagt merke til at det var blitt åpnet konkurs i firmaet (25.05.09). Det var jo litt rart, syntes vi, nysgjerrige som vi er. Så vi ba Aftenposten ta en kikk på saken. I august kunne de bekreftede at dette firmaet hadde fått et oppdrag med å utføre service på ventilasjonsanlegget i fengselet, og fortsatt å jobbe på prosjektet sjøl etter firmaets konkurs. Statsbygg ble ikke klar over dette før langt ut i juni, ifølge Aftenposten. Da var det til gjengjeld over og ut, prompte. Styrelederen, eller mer korrekt, den tidligere styrelederen, ville gjerne fortsette jobben med sitt nye selskap (registrert i Brønnøysund den 14.07.09), men den gikk ikke. Det kan bli spennende å se hvor de dukker opp neste gang.

«Er det sosial dumping å betale en arbeidstaker f. eks. kr 90,- når lønna i hjemlandet ligger på ca kr 20.-?»
Nina Melsom,
NHO

Næringspolitikk for byggenæringa

Fellesforbundet har utarbeidet en rapport om «næringspolitikk for byggenæringa». Rapporten er skrevet av forbundssekretær Halvor Langseth.

Fellesforbundet vil delta i utforminga av en næringspolitikk for byggenæringa og våre tillitsvalgte bør være pådrivere og støttespillere for alle initiativ, tiltak og strategier som drar i retning trygge og gode arbeidsforhold basert på kompetanse og seriøsitet, skriver Halvor Langseth i forordet.

Rapporten kan lastes ned og leses på Fellesforbundets hjemmeside:
<http://www.fellesforbundet.no/Fellesforbundet/Forsidedokumenter/2009/Byggenæringa%20-%20lav.pdf>

En fagforeningsleder ser tilbake – og framover

Tidligere i år ble Roy Pedersen leder i LO i Oslo. Etter mange år som leder for Stein- og Sementarbeiderforeninga, og siden for Oslo Byggningsarbeiderforening, har han nå flytta ned i nye kontorer på Youngstorget.

Byggningsarbeideren besøkte den nye arbeidsplassen hans, for å høre hvordan han vil oppsummere den tida han har vært virksom i bransjen og i foreninga, og hvordan han ser på framtiden.

"Oslo Byggningsarbeiderforening har spilt en aktiv rolle i kampen mot sosial dumping", sier Roy.

Når vi møter Roy har han akkurat kommet tilbake fra løpeseddelutdeling på Holmlia. Valgkampen er i sin innspurt, og LO i Oslo har vært aktive på mange områder. Det er imidlertid byggebransjen vi først og fremst er interessert i denne dagen. Har han sett noen utvikling, og har den vært til det bedre eller til det verre?

– Byggebransjen har stort sett vært prega av de samme utfordringene hele veien, sier Roy. – Men problematikken knyttet til sosial dumping ble veldig forsterket etter EU-utvidelsen i 2004. Før det hadde vi jo kjempa mot både kontraktørvesen og useriøse aktører, men ankomsten av mange polske og baltiske arbeidere til byen bød på noen nye utfordringer. Det som også bidro til å gjøre situasjonen spesiell, var entreprenørenes satsning på lav egenbemanning i oppgangstider. Det var helt klart noe nytt. I stedet fikk vi leiefirmaer som raskt ble store aktører i bransjen.

– *Hva skyldes denne utviklingen?*

– Legaliseringen av leiefirmaene rundt årtusenskiftet var et skille. Dette innvarsla ei ny tid, og hadde sammenheng med andre tendenser i tida. Markedet regjerer stadig mer av bransjen, ikke bare hva angår boligmarkedet, men også måten firmaene tenker og jobber på.

Hvert prosjekt betraktes som en selvstendig økonomisk enhet, og de tillitssvalgte presses hardt. Så selv om vi har sentrale avtaler som regulerer bruken av innleie blir virkeligheten ute på den enkelte plassen helt annerledes.

– *Hva blir konsekvensene?*

– Konsekvensene er mange. Én av dem er markant lavere produktivitet. Et klart utviklingstrekk de siste åra er at man er blitt mindre opptatt av produksjon, og mer opptatt av tidsfrister. Det er en pussig situasjon dette, at fagforeningene er mer opptatt av rasjonell produksjon enn arbeidsgiverne.

– *Ja, hva med foreningas rolle oppi alt dette?*

– En heldig blanding av flaks og strategisk riktig tenkning førte oss sammen til én forening i 2003. Den sammenslåinga gikk veldig greit og smertefritt, og bidro både til at vi fikk en bedre økonomi og at vi fikk mer ressurser til å kunne legge en brukbar strategi i forbindelse med EU-utvidelsen. Vedtaket vårt om å jobbe for å verne utenlandske arbeidere mot sosial dumping, og å gjøre det gjennom å organisere dem, ga Oslo Byggningsarbeiderforening en måte å jobbe på som ingen av de tre foreningene kunne gjort hver for seg. Dette fikk betydning for måten vi jobba på også på andre områder, og vi inntok en mer aktiv rolle. I stedet for å klage på forbundet for ikke å gjøre noe, gjorde vi det selv. Det fremste eksempelet på dette er jo Oslofjordkonferansen og kampanjen for solidaransvar.

– *Hva var det som gjorde den kampanjen så viktig, slik du ser det?*

– Solidaransvar er jo først og fremst en viktig – og svært utypisk – reform i seg selv. Men kampanjen var også en studie i hvordan ting skal gjøres. Kjell Skjærvø må

fremheves her, den jobben han gjorde var helt enorm. Det ble laga et forslag, Oslofjordkonferansen satte en masse folk i bevegelse, det ble innsamla underskrifter, og hele veien beholdt vi initiativet – både overfor Fellesforbundet, LO og myndighetene. Og oppi det hele klarte vi dessuten å dempe virkningen av en svært aggressiv arbeidsgiverside. Den måten å jobbe på ga noen erfaringer som vi også kommer til å få bruk for i LO i Oslo.

– *Du nevnte aggressive arbeidsgivere. På hvilken måte er de blitt mer aggressive?*

– Først og fremst ved at de setter lov- og avtaleverk til side. Se bare på det som skjer i Selvaag om dagen. Nå er det ikke så rart at de gjør det, fra NHO blir de jo nærmest oppfordra til å undergrave avtalene. Det er merkeligere at bedriftene aksepterer dette. Ved å motarbeide bruken av overenskomstens minstelønnssetser sånn NHO har gjort, jobber de jo i realiteten for at deres egne medlemsbedrifter skal komme i en skvis, i konkurranse med dønn useriøse aktører. Sånt var utenkelig for 10-15 år siden.

– *Hva med Fellesforbundets utvikling de siste åra? Du har jo aldri vært redd for å kritisere den veien heller?*

– Det er tegn til en positiv utvikling, selv om det er for tidlig å si noe sikkert om hvor forbundet er på vei hen. Det er positivt at de ga sin fulle tilslutning til organisering av utenlandsk arbeidskraft, og at de arbeida for solidaransvar. Men om det har ført til noen endring i det grunnleggende

synet på aktivisering og organisering er det vanskelig å si noe sikkert om.

Forbundets dilemma er at det som før var gangbar strategi ikke lenger fungerer. Men hva skal de sette i stedet? Før kunne man samarbeide med arbeidsgiverne om mangt, nå blir man stevna for retten for å forsøke å allmenngjøre minstebestemmelserne på verftene. Før hadde man også kun ett parti å støtte seg på, noe som utvilsomt var enkelt, men som ikke fungerer fordi man uansett trenger et politisk flertall. Etter at LO i 2005 satset på å støtte en blokk i stedet for et parti, har også Fellesforbundet måttet spørre seg selv hvordan de skal handle i forhold til politikerne. Og endelig har forbundet en utfordring i forhold til at det favner så vidt, over så mange ulike bransjer. Det gjør det for eksempel vanskelig å gjennomføre en sentral underskriftskampanje for solidaransvar ettersom den bare berører et mindretall av medlemmene.

– I Arbeidsmandsforbundet vil de diskutere et forbundsløst LO, hva tenker du om det?

– Utad er den diskusjonen dau. Det er en mer reell diskusjon å se på hvilke beslektede forbund som kunne tenkes å slå seg sammen. Men her savner jeg en diskusjon om hva som foregår i verden utafor, hvilke nye problemer fri-flyt-kapitalismen og et aggressivt NHO skaper for fagbevegelsen. Se bare på hvordan finanskrisa er blitt håndtert. Ingen har klart å skape en diskusjon om den langsiktige strategien, og i stedet for politiske styringstiltak får vi bare en masse kortsiktige grep som vil føre til at krisa dukker opp igjen rundt neste sving.

– Du har jo reist mye, Roy, og er kjent med fagbevegelsen i en rekke europeiske land. Hvilke utfordringer ser du for fagbevegelsen internasjonalt?

– Norge er jo et annerledesland. Vi er den eneste fagbevegelsen som vokser, og selv om vi også har våre problemer, er det nok å se på arbeidsløsheten og reallønnsutviklinga for å skjønne hvor annerledes situasjonen vår er. I land som Tyskland og Frankrike har den stagnert eller gått tilbake, og i tillegg til aggressive arbeidsgivere sliter de med reaksjonære regjeringer som angriper velferdsordningene fra etterkrigstida. Og så har man EU på toppen av det hele, som virker som en veldig

Roy Pedersen har flytta inn i nye kontorer på Youngstorget.

negativ kraft.

– Til alt dette kan du legge til at fagbevegelsen er veldig splitta mange steder. Her i Norge er vi så heldige at overenskomstsystemet drar de ulike organisasjonene i samme retning, slik vi seinest så det i årets pensjonsforhandlinger i offentlig sektor.

– Hva med motkreftene? Etter demonstrasjonene mot Verdens handelsorganisasjon i Seattle i 1999 var det jo mye snakk om en ny allianse mellom fagbevegelsen og andre sosiale bevegelser, men det ble liksom aldri helt noe av...?

– Det er riktig det. Én grunn er jo at både de sosiale bevegelsene og fagbevegelsen er blitt svekka ytterligere siden den gang. Men alliansen er jo ikke helt fraværende. Nei til EU har i dag en kontaktflate i fagbevegelsen som er større enn noensinne, Fagforbundet har gått inn i Klassekampen, og mange fagforeninger er med på å finansiere stiftelsen Manifest. På miljøpolitikkens område ser vi at Naturvernforbundet er blitt med i jernbanealliansen, og LO i Oslo og Natur og Ungdom er enige om utviklingen av Alnabruterminalen.

Roy Pedersen er bekymra over stadig mer aggressive arbeidsgivere som setter lov- og avtaleverket til side.

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i strid med EØS-avtalen

ESA har varslet Norge om at *Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter* er i strid med EØS-avtalen. Regjeringen har fått svarfrist oktober 2009. Etter det vil ESA vurdere å stevne Norge inn for EFTA-domstolen.

Forskriften implementerer ILO-konvensjon 94 og ble innført i 2008 som ledd i regjeringas tiltaksplan mot sosial dumping.

Forskriften har krav til kontrakter om bygge- og anleggsarbeider for offentlige oppdragsgivere. Kontrakten skal ha krav om at ansatte hos leverandører og underleverandører har lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.

ESA har vurdert lovligheten av forskriften på eget tiltak. Foranledningen er EF-domstolens dom i den såkalte Ruffert-saka. Ruffert var bostyrer i et tysk selskap som hadde oppdrag på et fengselsbygg i Niedersachsen, og som hadde brukt underbetalt innleid polsk arbeidskraft. Den tyske delstaten, som hadde et regelment for offentlige anskaffelser tilsvarende den norske forskriften, ble dømt av EF-domstolen.

ESA har etter klage fra Norsk Teknologi åpnet sak om forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett. Forskriften gir blant annet tillitsvalgte rett til innsyn i om underentreprenører følger allmenngjøringsforskriften.

Kjell

– Problemet mange steder er jo at sosialdemokratene har gått med på det nyliberale prosjektet. Dette gjør at bevegelsene står uten reelle alliansepartnere der beslutningene tas. Så selv om vi har flere møtepunkter, er det vanskelig å oppnå konkrete resultater. Og det blir jo ikke akkurat noe lettere av at EF-domstolen innsnevrer det politiske handlingsrommet til et minimum.

– Ja, dommene derfra var kanskje særlig dramatiske for våre svenske og danske fagforeningskamerater. Hva tenker du om situasjonen deres?

– Rett før jeg gikk av som foreningsleder deltok jeg på et interessant møte i Stockholm, der både svenske og danske byggeforeninger var representert. For første gang ser det nå ut til at vi i alle de skandinaviske landene står med nokså like krav til lønnsoppjøret. Dette er naturlig nok knytta til minstelønna, som er blitt viktigere enn noensinne før. Det ser du jo også lenger ned på kontinentet. I Tyskland kjemper de jo nå innbitt for ei minstelønn som var utenkelig og uspiselig for bare ti år siden. Mest interessant er det kanskje at de diskuterer allmenngjøring i Danmark – også det var jo utenkelig for kort tid siden. Også i Oslo Byggningsarbeiderforening var vi lenge negative – til vi forsto at vi måtte forholde oss til hvilke redskaper vi hadde for hånden.

– Helt til slutt: Har du noen råd til foreninga, nå som du bare er menig medlem?

– Her er det vel mest riktig å holde kjeft? Nei, om jeg skal forsøke å gi et svar på det, så må det være at man fortsetter i det sporet man er i. Det er mye å sette fingeren på i norsk fagbevegelse, men jeg synes Oslo Byggningsarbeiderforening klarer seg bra. Det er imidlertid én ting jeg synes fortjener mer oppmerksomhet, og det er at Norge i dag har det mest markedsstyrte boligmarkedet i Europa. Det kan vi ikke være bekjent med, og jeg håper byggmiljøene i Fellesforbundet klarer å ta noen boligpolitiske initiativer i åra som kommer.

Jonas Bals

Solidaransvar «light»

Den rødgrønne regjeringa har innført solidaransvar for lønn i Norge. Det skjedde 19. juni 2009, i det siste møtet i Odelstinget noen gang. Odelstinget avsluttet med stil. Ordninga ble innført til sterke protester fra BNL og NHO, mot stemmene til Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, men med støtte fra Kristelig Folkeparti. I valgkampen lovt Høyre og Fremskrittspartiet at de ville forhindre ordninga, om de fikk regjeringsmakta. Det ble ingenting av. Ordninga trer i kraft som vedtatt 1. januar 2010.

Et krav som Oslofjordkonferansen satte på den politiske dagsordenen for alvor i mars 2008 er dermed innfridd på rekordtid.

Ordninga har form av et kjedeansvar. Om arbeiderne ikke får den lønna de har krav på av arbeidsgiveren sin, kan de kreve oppdragsgiver, eller hvem som helst oppover i kontraktskjeden, helt opp til hovedentreprenøren. Byggherren er ikke omfatta i denne omgang.

Alle i kontraktkjeden er solidarisk ansvarlige for kravet. Det er ikke mulig for noen av dem å fri seg fra ansvaret, annet enn ved at en av dem betaler. De kan ikke fri seg fra ansvar for eksempel ved å dokumentere at påseplikten er oppfylt, eller at underentreprenøren står i StartBank. Det er ikke nødvendig at arbeiderne har krevd arbeidsgiveren sin først.

Solidaransvaret gjelder minstelønn og overtidsbetaling etter allmenngjøringsforskriften, samt feriepenger etter loven.

Ordninga dekker ikke krav som har oppstått lenger tilbake enn tre måneder fra kravet er framsatt. Våre erfaringer tilsier at det hadde vært fornuftig med en noe lenger frist. Oslo Byggningsarbeiderforening foreslo dette i et brev til arbeids- og sosialkomitéen under Stortingets behandling, men uten at vi fikk gjennomslag.

Når det er sagt, så er det ei svært bra ordning regjeringa har innført. Byggningsarbeidere som ikke får den lønna de har krav på, vil fra neste år få langt større muligheter til å drive inn kravene sine.

□ Kjell Skjærvø

Solidaransvar for lønn er innfridd, mye takket være en solid innsats fra medlemmene i Oslo Byggningsarbeiderforening.

VEIARBEIDER ANGREPET AV TO MENN

En veiarbeider som jobbet på riksvei 4 i Gran kommune i Oppland, ble angrepet og banket av to menn som kom kjørende forbi. Veiarbeideren skulle påtale kjøreatferden til de to mennene da han ble angrepet. Mannen ble dratt i bakken og slått flere ganger i hodet. Bilen med de to forsvant deretter fra stedet. Veiarbeideren måtte få behandling for hodeskader på Gjøvik sykehus. (Kilde: NTB, 13.08.2009)

MANGE ANLEGGS- JOBBER I LØPET AV SOMMEREN

I løpet av sommeren har Statens vegvesen tildelt en rekke store oppdrag til anleggsentreprenørene. Flere jobber kommer utover høsten. Det gledelige er at det har vært stor konkurranse om disse jobbene. Fortsatt er det kapasitet i anleggsnæringen til å ta flere oppdrag. Det er viktig at man nå holder trykket på planleggingen oppe slik at arbeidet kan komme i gang. (Kilde: bygg.no, 09.08.09)

ET CIVILISERT LAND KAN IKKE DRIVES UTEN SKATTEINNTEKTER

Den amerikanske høyesterettsdommer Learned Hand: «jeg betaler min skatt med glede, for den kjøper jeg sivilisasjon. En stat med for lave skatteinntekter blir så svak at den inviterer til korrupsjon».

20 arbeidsskadedødsfall i første halvår 2009

I første halvår 2009 er det registrert 20 arbeidsskadedødsfall. Det er 12 færre enn i første halvår 2008. Alle forulykkede var menn. I ni av tilfellene jobbet den forulykkede innenfor bygg- og anleggsbransjen, fire innenfor transport og lagring, tre innenfor jord-, skogbruk og fiske, to innen industri, en i varehandel og en innen elforsyning. (Kilde: Arbeidstilsynet)

□ Odd Magnar

Mer sosial dumping i krisetider?

På et møte med statssekretær Jan-Erik Støstad i august opplyste Arbeidstilsynet at de gjennom våren og sommeren har sett tegn til at antallet grove tilfeller av sosial dumping igjen øker i bygge- og anleggsbransjen. Dette kan tyde på at finanskrisa fører til at antallet tilfeller av sosial dumping øker i bygg- og anleggsbransjen. Derfor må innsatsen mot sosial dumping nå intensiveres ytterligere fra Arbeidstilsynet, arbeidsgiverne og fagbevegelsen, sier statssekretæren.

Vi støtter statssekretæren i dette, og kan for egen del tilføye at de formene sosial dumping nå tar, stadig blir vanskeligere å avdekke. Dette skyldes ikke minst at presset mot de ansatte øker når arbeidsløshetsspøkelset henger over dem. To eksempler fra denne sommeren kan illustrere problemet.

I det første tilfellet fortalte utenlandske arbeidere oss at de ble tvunget til å betale tilbake deler av lønna kontant etter lønningsdagen. Slik ble lønnsdumpingen umulig å spore, selv ved framvisninga av lønns slipper og betalingsbilag. Neste gang vi besøkte plassen, fikk vi høre at den som hadde fortalt oss om dette, var blitt sendt tilbake til hjemlandet umiddelbart. Reaksjonen hos de andre var som forventet: Redsel. Etter noen runder med byggherre og entreprenør ble alle påstandene trukket tilbake, og foreninga sto maktesløs. Riktignok hadde informanten fått igjen jobben, men også han var blitt taus.

Det andre tilfellet dreier seg om et firma vi lenge har mistenkt for sosial dumping, svart arbeid og uverdige arbeidsforhold. Firmaet har hatt mellom 40-60 ansatte og har hatt jobb for anerkjente norske bedrifter og for det offentlige. Firmaet har polsk eier og driver visst nok en bedrift i Polen også. Den siste vi ble kontaktet av kunne vise oss papirer oversendt UDI hvor lønna var 135 kroner timen, men han hadde ingen arbeidskontrakt og lønna ble utbetalt kontant, uten lønnslipp og uten kvittering på at lønna var mottatt eller at det var trukket skatt. Han følte seg ikke veldig bekvem med situasjonen, men heldigvis fant han seg en ny arbeidsgiver. Det han fikk i hånda var 85 kroner i timen. I følge vår informant var det ikke uvanlig at for de som hadde arbeidskontrakt ble det jobbet 7,5 timer hvitt og resten svart. Dette er imidlertid ikke noe vi kan dokumentere eller bekrefte.

□ Odd Magnar og Jonas

Skal jeg ta

Sluttpakke, etterlønn, fallskjerm... Slike uttrykk er blitt vanlige de siste årene. Vi er blitt kjent med dem gjennom pressa fordi dette er godtgjørelser som blir gitt til toppsjefer, direktører og forballtrenere som har måttet gå fra jobbene sine. Så vanlig er disse begrepene blitt at mange tror at dette er ytelser som vanlige arbeidsfolk har krav på. Sånn er det ikke. Arbeidsmiljøloven har ingen bestemmelser om sluttpakker, heller ikke overenskomsten. Ikke desto mindre har mange, også av våre medlemmer, i disse dager fått «tilbud» om en slik sluttpakke eller etterlønn.

Mange teller sikkert på knappene om de skal ta i mot et slikt tilbud eller ikke. Vårt råd er: Tenk dere godt om! Som sagt er sluttavtaler ikke lov- eller avtaleregulert. Ofte er de er rett og slett arbeidsgivernes forsøk på å kjøpe seg ut av en rettssak for usaklig oppsigelse. De fleste av de tilfellene vi har vært borte i har disse sluttpakkene blitt gitt i en nedbemanningssitu-

Euro Arbeidskraft:

Lagmannsretten ga latvisk medlem medhold

I september 2009 avsa Eidsivating lagmannsrett dom i ankesaka mellom på den ene sida Euro Arbeidskraft LTD og styreleder Glenn Skamsar, og på den andre sida Martins Selickis.

Selickis framsatte i desember 2007 lønnskrav mot Euro Arbeidskraft sammen med 12 andre latviske medlemmer av Oslo Bygningsarbeiderforening. Kravet ble avvist av arbeidsgiver, under henvisning til at arbeiderne hadde vært selvstendig næringsdrivende. Det ble tatt ut stevning mot selskapet og mot styreleder med påstand om at arbeiderne hadde vært arbeidstakere og krav om etterbetaling av lønn og feriepenger. Det ble dessuten krevd erstatning for usaklig oppsigelse for Martins Selickis. Saka hans kom opp for tingretten i desember 2008, mens saka til de andre 12 arbeiderne ble stilt i bero i påvente av rettskraftig dom i saka til Selickis. Euro Arbeidskraft og Skamsar vant saka for tingretten.

Eidsivating lagmannsrett har nå omgjort tingrettens avgjørelse og gitt Selickis medhold i at han har vært ansatt i selskapet. Euro Arbeidskraft er dømt til å etterbetale lønn og feriepenger med kr. 31.633, og til å betale Selickis kr. 50.000 i erstatning og kr. 10.000 i oppreisning. Søksmålet mot Glenn Skamsar førte derimot ikke fram.

De fleste av Euro Arbeidskrafts arbeidere kom til Norge i 2006 som ansatte i LatNord SIA. Det latviske selskapet var nystartet med formål å holde NC Entreprenør AS med innleid latvisk arbeidskraft. NC Entreprenør hadde oppdrag for PEAB og andre landsdekkende entreprenører på forskjellige byggeplasser i Oslo-området.

I april 2007 stiftet Skamsar selskap i England, Euro Arbeidskraft LTD. Samtidig registrerte han norsk avdeling av selskapet, Euro Arbeidskraft NUF. Arbeiderne ble overført hit, uten at de var oppsagt i LatNord. I praksis medførte det ingen endringer i den daglige arbeidssituasjonen deres, som var at de var utleid til selskapet Tømmer Per Ø. Amundsen, som hadde oppdrag for NC Entreprenør på PEABs byggeplass i Rolvsbukta på Fornebu.

De latviske arbeiderne fikk beskjed om at de heretter skulle være enkeltmannsforetak. På spørsmål om hva som skjedde om de ikke ville registrere seg, fikk

Arbeiderne i Euro Arbeidskraft tok kontakt med Oslo Bygningsarbeiderforening da de jobba i Rolvsbukta på Fornebu.

de beskjed om da kunne de reise hjem. I stedet for arbeidsavtaler fikk de avtaler om «oppdragsformidling». I stedet for lønns slipper fikk de «fakturaer». Fakturaene var skrevet ut av Skamsar, fra arbeiderne og til hans eget selskap Euro Arbeidskraft, på grunnlag av timelistene til arbeiderne.

Dette arrangementet fungerte helt fint til arbeiderne ble klar over at de ikke var registrert i merverdiavgiftmannallet. Det var heller ikke søkt om forskuddsskatt for dem. Da de kontaktet Oslo Bygningsarbeiderforening, hadde de i praksis arbeidet 8 måneder som utleid på forskjellige byggeplasser, uten at det var tilflytt skattemyndighetene ei eneste krone av den grunn.

Tingretten kom til at arbeiderne ikke bare var enkeltmannsforetak på papiret, de hadde faktisk også innrettet seg sånn. Tingrettens resonnement var omtrent som følger. NC Entreprenøren ville ikke ha risikoen for arbeidsresultatet til de latviske arbeiderne.

Euro Arbeidskraft kunne heller ikke ha noe sånt ansvar. I så fall ville selskapet sittet med en risiko som lå klart utenfor formålet med selskapet. Glenn Skamsar var ingen byggmann. Han arbeidet som låseselger. Dermed kom tingretten til at den eneste som kunne ha noe ansvar var Martins Selickis.

Lagmannsretten har nå satt tingene på plass. Selickis har ikke hatt noe avtaleforhold med sin påståtte oppdragsgiver. Han har hatt et avtaleforhold med Euro Arbeidskraft. Han har ikke påtatt seg noe oppdrag. Han har arbeidet under daglig ledelse av Tømmer Per Ø. Amundsens arbeidsleder. Han har heller ikke hatt ansvar og risiko for arbeidsresultatet. Han har med det vært utleid fra Euro Arbeidskraft til Tømmer Per Ø. Amundsen. Dermed har han også vært arbeidstaker, og Euro Arbeidskraft har vært arbeidsgiver.

□ Kjell Skjærvø

sluttpakke?

asjon. Pakkene går nesten alltid ut på at det blir gitt lønn i en viss periode, uten at arbeidstakeren må jobbe i denne perioden. Betingelsen for at sluttpakka skal gis er som oftest at arbeidstakeren sier opp sjøl. Dermed unngår man ansiennitet og andre grunner til at oppsigelsen vil bli kjent usaklig. Bedriften kan nedbemanne uten at sakene vil bli prøvd rettslig.

Men det viktigste for den enkelte arbeidstaker er kanskje hva det innebærer å ta i mot etterlønn. Svaret er at innholdet i pakka veldig ofte er svært lite. For det første har som kjent alle arbeidstakere oppsigelsestid. En måneds oppsigelsestid etter endt prøvetid, to måneder etter at man har vært ansatt i bedriften i fem år og tre måneder etter ti år i bedriften. Etter fylte femti år kan oppsigelsestida bli ennå lengre. Man har krav på lønn i oppsigelsestida, uansett om bedriften har jobb til deg eller ikke. Skal etterlønnen ha noen verdi, må den altså være lengre enn den oppsigelsestida du har krav på.

Hva mange ikke er klar over, men som har stor betydning, er at sluttpakka vil bli samordna med dagpengene fra NAV. Dagpengene er ment som en garanti for at man har inntekt selv om man er uten arbeid. Før man en ytelse i en eller annen form fra arbeidsgiveren vil det regnes som om man har en slik inntekt, og man kan aldri få dagpenger samtidig som man mottar etterlønn eller sluttpakke. Dette gjelder uansett hvordan pakka gis. Bli den gitt som månedslønn(er) vil man ikke ha krav på dagpenger før etterlønnperioden utløper. Hvis sluttpakka blir gitt som en penge-sum vil NAV regne om denne til månedslønner med samme resultat. Hvis du har sagt opp selv, vil man fra dette tidspunktet få åtte ukers ventetid før man har krav på dagpenger.

Det er også verdt å merke seg at dersom man sier opp selv, sier man også fra seg fortrinnsretten til ny stilling dersom bedriften skal ta inn nye folk innen et år. Konklusjonen er derfor ganske enkel: Dersom du kan

gå rett inn i en ny jobb kan det i noen tilfeller lønne seg å ta i mot sluttpakke, alt etter pakkas innhold. Dersom framtida er å gå på NAV, lønner det seg som regel ikke.

PS: Overenkomsten har en bestemmelse om Sluttvederlag. Dette er ment som en ytelse til arbeidstakere over 50 år som blir sagt opp uten at det skyldes ham selv, eller ved uførhet eller kronisk sykdom. Dette er ingen «sluttpakke» som de vi omtaler i teksten over, og den vil heller ikke komme til fratrukk i ytelsene fra NAV.

Det samme gjelder en eventuell erstatning man får dersom man går til retts sak og oppsigelsen kjennes usaklig.

□ Petter Vellesen

Svartmaling av byggebransjen?

I sommer anklaget direktør Ketil Lyng i Byggenærings Landsforening «enkeltpersoner i bygningsarbeiderforeningen» for å komme med generaliseringer om byggebransjen. Dagen etter fikk han følge av redaktøren i bransjebladet Byggeindustrien, som uttrykte ønske om at «bygningstillitsmennene i Fellesforbundet slutter med å generalisere.»

Den direkte bakgrunnen for dette var et oppslag i NrK 15. juli, som omhandlet foreningas lønnskrav mot Petkunas Byggservice (se egen sak). Medlemmene våre, som hadde spart seg opp penger før de kom til Norge for å jobbe fordi de hadde hørt at det var så vanlig å bli lurte her til lands, kalte norsk byggebransje for «det ville vesten.» Det er ikke første gang vi har hørt slike cowboy-metaforer i bransjen vår. Men den falt åpenbart enkelte tungt for brystet.

Tidligere i sommer sa Arbeidstilsynet at omfanget av grov sosial dumping igjen øker. Og i slutten av september konkluderte Skatteetaten etter en storkontroll at hver tiende bygningsarbeider ikke er ansatt i det firmaet vedkommende jobber for. Å bli beskyldt for svartmaling og generaliseringer av Ketil Lyng, som etter eget sigende ikke har hatt annen befattning med byggebransjen enn den trelasten og sponplateproduksjonen Norske Skog drev med i hans tid som konserndirektør, oppleves derfor som ganske spesielt. I foreninga reiser vi ukentlig rundt på byggeplasser i Oslo-området, og vi møter mange som er usikre på om det er jobb til dem dagen etter, som går på akkord med sin egen helse og sikkerhet, som arbeider lange arbeidsdager uten kompensasjon, og som ofte har problemer med å få ut lønna si til tiden – om den i det hele tatt kommer.

I motsetning til hva BNL og NHO forsøker å gi inntrykk av, er ikke dette forhold som bare angår «useriøse aktører» eller en håndfull utenlandske arbeidere.

Etter hvert har slike arbeidsforhold også spredt seg til mange «rotnorske» bedrifter, der de fleste ansatte er faglærte, norske arbeidere. Det verste er at denne utviklingen raskt kommer inn i et spor der den blir både selvforsterkende og irreversibel: Fagopplæringen forvitrer, kvaliteten på arbeidet synker, produktiviteten daler, til resultatet er en lavstatus-bransje forbeholdt de som ikke har noe annet alternativ enn løsarbeid på prosjektbasis.

Slikt går ikke bare utover oss som skal ha vårt daglige virke på byggeplassene. Det går også utover kvaliteten ved det som bygges. En undersøkelse fra Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) som ble gjengitt tidligere i sommer, viste at 15 prosent av de som bygde eller kjøpte nytt hus i 2005 meldte om vesentlige feil og mangler etter overtakelse, og at hele 69 prosent har oppdaget småskader og feil. Forskningsinstituttet SINTEF Byggforsk har på sin side anslått at skadene etter byggefeil beløper seg til fire milliarder kroner i året.

Det er ikke mye som er komisk ved dette. Men det er vanskelig ikke å se ironien i at denne utviklingen, som nylig er blitt avvist som «generaliseringer» av sterke krefter i bransjen, nå er i ferd med å komme dit hen at det går utover lommeboka til flere enn de utenlandske arbeidene. Årsaken til det er åpenbar: Fra den ene entreprenøren etter den andre hører vi nå om vill priskrig i anbudsrundene. Dette får den samme redaktøren som i sommer beskyldte Oslo Bygningsarbeiderforening for å generalisere, til en knapp måned senere å skrive om «uholdbar konkurranse»:

«Vi får nå stadig flere eksempler på at firma fra øst-Europa kommer inn og tar jobber fra seriøse norske bedrifter. Dette er bedrifter som betaler folkene sine langt dårligere enn norske bedrifter gjør ... Det vi nå

ser er en undergraving av hele den seriøse byggenæringen i Norge.» (Per Helge Pedersen på bygg.no 28.08.09).

Helgesen konkluderer at «kontrollen med utenlandske foretak må bli langt mer omfattende enn hva den er i dag.» Han sier imidlertid ingenting om hvordan dette skal gjøres uten å samtidig bryte Norges EØS-forpliktelser. Dette til tross for at han må være kjent med at den ene NHO-bransjeforeningen etter den andre har gått til sak mot så godt som alle virkemidler vi har mot sosial dumping – nå senest Bedriftsforbundet, som har klaget ID-kortordningen i byggebransjen inn for ESA. De har også signalisert at de vil vurdere å gjøre det samme med solidaransvarordningen (se egen sak).

Byggfagforeningene i Fellesforbundet driver ikke med generaliseringer, ei heller svartmaler vi virkeligheten. Normalt går vi til og med ganske stille i dørene med all elendigheten vi kommer over. Vi ønsker at byggebransjen skal oppleves som et attraktivt sted å jobbe, og at fagstoltheten ikke skal forvitte. Vi har kommet med konstruktive innspill til hvordan bransjen kan gjøres ryddigere, og til og med satt av betydelig med tid til å utrede hvordan disse virkemidlene kan utformes uten å bli erklært ulovlige av EU-retten ved første korsvei. Vi har gått inn for solidaransvar og allmenngjøring, som er et omforent krav blant norske og utenlandske arbeidere. Vi har ennå til gode å se arbeidsgivernes representanter i bransjen innta en slik konstruktiv rolle. Men vage generaliseringer om «useriøse» konkurrenter får vi nok høre mer om, etter hvert som anbudsrundene strammer seg ytterligere til.

□ Jonas

«Akkord» – den nye moten

Etter sommerferien har foreningen fått flere henvendelser fra medlemmer som jobber i firmaer av den mer eller mindre lyssky sorten. Ikke alle er like «lugubre» forresten – flere av disse firmaene blir brukt som underentreprenører av velrenommerte entreprenører som liker å kalle seg seriøse. Henvendelsene vi har fått har dreid seg om de «vanlige» tingene: Oppsigelser, manglende lønn og feriepenger, mangel på lønsslipp og ansettelseskontrakt og så videre, men under samtalen gang har det blitt avdekket et fenomen som tydeligvis er blitt populært i slike kretser: Arbeiderne jobber på såkalt rein «akkord».

Dette er ikke akkord i den forstand som de fleste av foreningens medlemmer kjenner til og som Oslo Bygningsarbeiderforening anbefaler og går inn for, nemlig akkord etter landsomfattende tariff. Nei, dette er noe helt annet! Disse arbeiderne – de er både norske, polske, danske og svenske – jobber etter akkord på helt andre premisser. Her er det arbeidsgiverne som bestemmer! Denne såkalte akkordjobbinga foregår på den måten at arbeiderne får en pris på et stykke arbeid og så er det «take it or leave it!»

Fenomenet forekommer så vidt vi forstår innen de fleste fag. Vi har snakket med både flisleggere, malere og stillasbyggere som lønnes på denne måten. De blir forelagt et stykke arbeid og får beskjed om at prisen på jobben er sånn og sånn. Det kan være en kvadratmeterpris, en stykkpris eller rett og slett en rundsum. Denne er ikke forhandlingsbar. Etter hva vi forstår baserer den seg på hva arbeidsgiveren har avtalt eller kan få av kunden eller oppdragsgiveren, etter prinsippet «så og så mye til arbeiderne, så og så mye til arbeidsgiveren». Det skrives aldri akkordsedler. Avtalene – om man kan kalle dem det – gjøres muntlig.

Det tas selvsagt ikke hensyn til arbeidets art, vanskelighetsgrad eller tilrettelegging. Sånt overlates i hvert enkelt tilfelle til «akkordlaget». Forhindringer som oppstår må akkordtakerne løse selv eller tape penger på. I et tilfelle hvor det skulle bygges et fasadestillas var materialene satt ut på feil side av huset. Stillasbyggerne måtte bære alt hele veien rundt uten tillegg i prisen. Arbeidsgiveren er sikra, arbeiderne må ta hele byrden. Ikke rart slike firmaer kan dumpe prisene.

Arbeiderne har en grunnlønn. 140 kr timen er typisk, men denne brukes kun hvor arbeidene ikke kan utføres i akkord eller som grunnlag å beregne overtidstillegget fra, hvis man i det hele tatt får noe slikt. På lønsslippene – hvis man er så heldige å få noe sånt – står ikke timeantallet angitt, bare totalsummen av månedens «akkorder». Arbeidsgiverne oppbevarer nok timelister, men lønsmottakeren har ingen mulighet til å beregne timelønna hvis han ikke er veldig nøye med å ta vare på sine egne timelister. Timelønna varierer også dermed selvsagt fra måned til måned og ligger mange ganger langt under grunnlønna, ofte også under den almenngjorte minstelønna. Noen ganger går det selvsagt også over, men det er avhengig av at jobben har gått spesielt bra eller at arbeidsgiveren har vært heldig og fått en god pris for jobben. Fullstendig markedsbasert selvsagt.

Disse firmaene har naturligvis ikke tariffavtale og mener selvsagt at de er i sin fulle rett til å ha slike avtaler. Strengt tatt så er de vel det også. Det er ingen ting i lovverket som sier at timeantallet skal fremkomme på lønsslippene, og det er heller ingen ting som sier at det skal være en fast timelønn. Men overtidstillegget skal beregnes ut fra den lønn arbeidsta-

keren har i sin faste arbeidstid, og da må timelønna etter vår mening kunne beregnes i lønnsperioden. Med et slikt system risikerer man jo selvsagt også å gå under den allmenngjorte minstelønna, og det er jo som kjent ikke lov. Ideelt sett burde dette kunne avregnes for hver akkordjobb, men det finnes jo ikke akkordsedler. I det minste måtte dette gjelde for hver lønnsperiode – månedlig eller fjortendaglig – vil vi hevde, men dette er heller ikke disse «arbeidsgiverne» enige i.

Dette lønssystemet er så langt fra vårt hovedlønssystem som det er mulig å komme. Overenskomstens lønssystem er basert på landsomfattende akkordtariffer som er forhandlet fram mellom partene i arbeidslivet basert på en normal, rasjonell produksjon. I «vårt» lønssystem har akkordtakerne en lang rekke med rettigheter knytta til tilrettelegging, verktøy og utstyr, arbeidets art og omfang, lagstørrelse og kompetanse, heft, avbrudd og forsering og så videre. Aller viktigst har akkordlagene forhandlingsrett på akkordseddel og tillegg. Dessuten har vi målekontorer som måler opp jobbene, regner ut akkordfortjenesten og fordeler den. I disse andre systemene finnes ikke noe slikt. Selvsagt ikke: Hele systemet går ut på å utnytte arbeiderne slik at man kan underby de andre firmaene og arbeiderne i kamp om jobbene.

Skal ungdommen bære finanskrisa?

Finanskrisa har begynt å ramme ungdommen med full kraft. Mange bygningsarbeidere får kjenne virkningene av den økonomiske virkeligheten gjennom oppsigelser og permitteringer, men er det en gruppe som treffes særlig hardt er det ungdommen. En ting er at de unge som regel har lavest ansiennitet og derfor må gå først, i hvert fall dersom regelverket skal følges etter intensjonen. Det er også hjerteskjærende, men dessverre ofte uunngåelig, at så mange lærlinger ikke får fornya kontrakt etter avlagt fagprøve. Det er nemlig blitt regelen nærmere enn unntaket. Vi opplever også at lærlinger blir permitterte på usaklig grunnlag, og på annet sted i denne avisa tar vi til orde for at lærlingene skal og må ha et ekstra stillingsvern.

Men det verste er allikevel at finanskrisa går ut over opptaket av nye lærlinger. I Oslo og Akershus står det flere hundre ungdommer uten lærlingeplass i høst og bygningsbransjen rammes hardt. Verst er det visstnok i tømmerfaget, men de yrkene som vår forening organiserer slipper heller ikke unna. Vi har tatt en runde med de forskjellige opplæringskontorene for å lodde tilstanden.

MURERFAGET

I murerfaget er situasjonen riktig ille. I følge Knut Asper, som er opplæringsleder i Murmesternes Forening Oslo er det kun ni lærlinger som har skrevet kontrakt i Oslo og Akershus. – Det var cirka 40 søkere i utgangspunktet, sier han, men erfaringsmessig faller en del fra. Fagopplæringa i Oslo og Akershus inviterte 26 søkere til et møte med obligatorisk frammøte, men det møtte bare 11 stykker. Da regner vi med at de andre har funnet seg noe annet eller ikke er interessert. Dermed sitter vi altså igjen med de elleve som ikke har fått plass.

– For å oppfylle sine forpliktelser overfor disse vil Oslo og Akershus opprette en VG3-klasse, sannsynligvis på Hellerud, sier Asper, som synes VG3 er en dårlig løsning. – Lærlingene skal igjennom hele læretida si på et skoleår og det skal foregå i et skolemiljø som ikke er særlig egna til å gi den rette fagopplæringa. Etter all erfaring ender dette med en svært stor strykprosent. Asper kan ikke skjønne hvorfor bedriftene kvier seg sånn for å ta inn lærlinger. – Mange firmaer har ganske kort horisont og ser ikke utover ordreserven sin. Kontraktene blir jo skrevet med Opplæringskontoret, så det er jo vi som eventuelt får utfordringen med å omplassere dem. Som oftest endrer situasjonen seg slik at bedriftene klarer å beholde lærlingen. Men det er dessverre en del av våre store og mellomstore opplæringsbedrifter som ikke har valgt å ta inn lærlinger. Det virker som de ikke lenger ønsker å ta ansvar til ettervekt i faget.

MALERNE

– For malerfaget er forholdet på mange måter omvendt av de fleste andre, sier Tora Sperstad i Maler- og Byggtapetsermesternes Oppføringskontor. – Vi sliter med søkningen til yrket. I høst har vi fått utplassert 15 lærlinger til opplæring i bedrift og har ingen vi ikke har fått plass til. Det er rekrutteringen som er problemet. For å illustre hvor dårlig interessen er så har det bare begynt 13 elever på VG2 på Stovner, tre på Rud og én i Jessheim i høst, og det er de tre skolene som gir opplæring i malerfaget i Oslo og Akershus.

– Vi klarer altså å skaffe alle lærlingeplass. Det hadde kanskje vært en idé med omplassering fra tømmer- eller rørleggerfaget, som sliter mest, sier Sperstad.

BETONGFAGET

Betongfaget er det største av fagene i vår forening. Situasjonen er ikke helt svart, men det er likevel en nedgang i lærlinginntaket fra i fjor på nærmere 25%. Tom-Rune Karlsen, opplæringsleder i Oppføringskontoret Byggopp Oslo, Akershus og Østfold, sier at de per i dag har skrevet totalt 66 nye lærekontrakter herav 12 stk i betongfaget så langt. – Vi så for oss ganske tidlig at det ville komme en ned-

Noen ungdommer har vært så heldige å slippe gjennom nåløyet. Tony Skogstad i PEAB tok fagprøven i forskalingsfaget rett før sommerferien.

gang og vår prognose på 80 nye kontrakter ut fra markedssituasjonen. Og det ser ut til at vi kan nå dette tallet, da er vi ganske fornøyd, sier han. – Det er selvsagt ikke så bra som det kunne ha vært, for i fjor var det tilsvarende tallet 106, men vi har så langt ingen lærlinger som vi ikke har fått plassert ut i bedrift. – Noen bedrifter er flinke, men vi har inntrykk av at de fleste er veldig forsiktige, fortsetter Karlsen.

– Hva mener du med at de er forsiktige?

– Mange bedrifter tar ikke inn så mange lærlinger som de pleier. Dette har vel noe med fremtidsutsiktene til de enkelte bedriftene. Heldigvis oppveies det litt med at vi har fått noen nye bedrifter.

– Hvordan står det til med rekrutteringa i årene framover?

– Nå ser vi en viss høstning av at vi har vært ute på skolene og fokusert på betongfaget, sier Karlsen, så det ser bra ut med tanke på neste års lærlingepoptak.

ANSVARSRFRASKRIVELSE

Vi i «Bygningsarbeideren» kan ikke la være å undre oss over hvordan bedriftene tenker. Her er det helt tydelig at kortsiktige, økonomiske mål setter dagsorden. Hva med fremtidsutsiktene? Hvor skal entreprenørene og mestrene hente sine framtidige fagarbeidere fra? For ikke så mange år siden brukte de millioner på rekrutteringskampanjer av mer eller mindre vellykka art. Nå vil de spare småkroner på å ikke ta inn lærlinger, tilsynelatende uten tanke på at de i framtida vil trenge fagarbeidere.

Det er en ting at disse bedriftene ikke viser vilje til å bære samfunnsansvar. De ser heller ikke ut til å ville ta noe ansvar for framtida til sin egen bransje eller bedrift. Men verst er det selvsagt for alle ungdommene som nå må vende bygningsbransjen ryggen uten engang å bli prøvd.

□ Petter Vellesten

«Noen er mer kreative om natten; skal vi nekte dem å komme på jobb da?»

Hilde Widerøe Wibe fra Abelia, NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedrifter.

Dette systemet er nøyaktig det samme som florerte i begynnelsen av forrige århundre og som resulterte i at fagforeningene kjempet fram akkordlønnssystemer hvor arbeiderne hadde innflytelse og kontroll og som førte til en voldsom produktivitetsøkning og lønnsforhøyelse. Likevel vil nok mange arbeidsgivere, markedliberalister og blårssøkonomer hevde at det er dette som er «moderne».

Alle fagarbeidere med erfaring fra et skikkelig prestasjonslønnssystem vil selvsagt gjennomskue denne argumentasjonen. Likevel må det sies at vi har sett mange rare lønssystemer som er

framforhandla i seriøse bedrifter. Ingen så råde som de «urakkord-systemene» vi snakker om her selvsagt, men ikke desto mindre systemer hvor man har fraskrevet seg mange grunnleggende rettigheter. Bare prisen har vært bra nok har det visst vært det samme med rettighetene. Nå ser vi resultatet av å begi seg ut på den galeien. Når konkurransen blir hard nok er det ingen grenser for hva man kan si fra seg og heller ingen grenser for hvor lave prisene kan bli!

□ Petter Vellesten

20 PROSENT FOR MYE

I historiens lys

Harald Berntsen

Harald Berntsen er historiker. Han har skrevet en rekke bøker, bl. a. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds historie. I 2007 har han utgitt en biografi om tidligere statsminister Per Borten, samt «Tilbake til start?», en pamflett om arbeiderbevegelsens historie de siste hundre år. Harald er i tillegg en ivrig debattant.

De forsøka som Frp på sitt siste landsmøte hadde gjort på å sminke seg for fagorganiserte, var lette å gjennomskue. Norske finansstopper hadde flere og viktigere motiver enn noen fattige skatte kroner for å gi millioner til Frp's valgkamp.

Partiet hadde riktig nok droppa det gamle forslaget om å forby landsomfattende fagforbund og kollektivavtaler ved lov. Det hadde også fjerna poster som tok til orde for direkte lovbeskyttelse av streikbryteri – som kravet om at lokale fagforeninger måtte ha lovfesta rett til ikke å delta i landsomfattende streiker, og forslaget om at arbeidsgivere burde «gis større anledning til fritt å ansette nye arbeidere til erstatning for dem som sier opp sine arbeidsavtaler enkeltvis eller kollektivt». Frp ville heller ikke lenger svekke sjukelønnsordninga ved å innføre karensdager, men nå ved å premiere arbeidere som har lavt sjukefravær.

Som før sto og står Frp uttrykkelig på at arbeids-, lønns- og ansettelsesavtaler «fungerer best» når de oppnås ved enighet mellom «arbeidstakere» og «arbeidsgivere» i den enkelte bedrift. Partiet vil stadig erstatte landsomfattende overenskomster med lokale avtaler. Dermed skal de enkelte bedriftene bli bedre i stand til å tilpasse seg konjunktursvingningene. I følge Frp er det i nedgangstider som nå også i de ansattes interesser å sikre arbeidsplassene ved å gå med på nedslag i lønn, sikkerhet og jobbtrygghet.

Ved «bedriftsmessige oppgjør» vil lønningene bli bedre tilpassa bedriftenes betalingsevne og føre til det partiet kaller «bedre risikofordeling mellom arbeid og kapital». I dagens USA har samme tenkemåte vist seg i en massiv arbeidsgiverkampanje mot framstøtet fra president Obama for å gjøre det litt mindre vanskelig å fagorganisere seg og kreve tariffavtale der i gården. Som Frp mener arbeidsgiverne i USA at kollektivt avtalte arbeidsvilkår er en hovedårsak til økonomisk krise og arbeidsløshet.

I dårlige tider – ikke minst i mellomkrigstida – har også enkelte fagforeninger her i landet følt seg tvingt til å gå med på dårligere vilkår enn de kollektivt avtalte for å beholde arbeidsplassene. Men dette har aldri vært og kan aldri bli ei faglig linje som kan komme i stedet for landsomfattende avtaler, som jamner ut ulikheter og gjør slutt på den drepande konkurransen mellom arbeiderne om å selge arbeidskrafta billigst mulig for å «få» arbeid. Fagbevegelsens linje har derimot alltid vært

Fremskrittspartiet vingler ikke i kampen for å svekke fagbevegelsen og de kollektive avtalene.

og må alltid være at bedrifter som ikke tåler landsomfattende overenskomstvilkår, ikke har livets rett.

Som tidligere begrunner Frp programmet sitt med at partiets liberalistiske ideal om et «fritt» arbeidsmarked ikke kan fungere godt så lenge «monopolliknende» organisasjoner inngår avtaler sentralt for «arbeidsgivere og arbeidstakere». Men partiet er da på full kollisjonskurs med hovedgrunnlaget for den moderne fagbevegelsen. Når lønnsarbeiderne danner fagforeninger og dermed oppretter et monopol på arbeidskraft, er dette bare et nødvendig svar på det private eiendomsmonopolet på produksjonsmidler som ligger til grunn for kapitalismen – og som gir arbeidsgiverne bukta og begge endene overfor uorganiserte arbeidere.

Frp vil derimot beholde det ene monopolet på produksjonsmidler, men ikke arbeidernes organiserte monopol på arbeidskraft. Derfor går det inn for at «retten» til å være uorganisert skal stå like sterkt som «retten» til å være organisert, men uten å si noe nærmere om hva par-

tiet ut fra dette vil gjøre med en fagorganisasjon som øver ulike former for press på uorganiserte for å få dem til å organisere seg.

Frp har nå riktig nok programfesta at det vil opprettholde streikeretten, men ikke for «nøkkelpersonell» som har uforholdsmessig stor makt. Det vil også begrense streikeretten for arbeidskraft som reelt sett ikke løper noen risiko ved en streik som rammer mange uskyldige uten at det står i rimelig forhold til omfanget og betydningen av tvisten». Hvem dette mer bestemt kan være, sier partiet ikke noe om. Det kan i prinsippet være hvem som helst.

Fortsatt er det uansett slik at Frp satser på å svekke streikevåpnet ved å undergrave fagorganiseringa og de tilsvarende kollektivavtalene. Dette er det reelle innholdet i tilforlatelige formuleringer om at hvis noen ønsker å stå utfor de faglige organisasjonene, skal dette respekteres, og disse må ha lov til å forhandle fram egen avtaler med arbeidsgiverne. I praksis betyr dette lovbeskyttelse av sosial dumping.

Ingen partier er så flinke til å snu kapp etter vinden og skifte fra det ene standpunktet til det motsatte som Frp. Men i kampen for å svekke fagbevegelsen og de kollektive avtalene har det aldri vingla og vingler stadig ikke.

Derimot er partiet «for folk flest» stadig lite lystent på å bli avslørt som fagforeningsfiendtlig ved å være med på åpne konfrontasjonsmøter om partiets arbeidslivspolitik. Det foretrekker å surfe videre på løgnaktige vandrehistorier om ulike folkegrupper som får rolle som syndebukker for verdens ondskap.

Det var en stor seier for arbeiderklassen – og en dårlig skjult kjempeskuffelse for statsministerkandidat Siv Jensen – at Frp ved stortingsvalget falt tilbake til bare litt i overkant av oppslutninga ved forrige valg, og at det ikke blei noen Frp- eller Frp-Høyre-regjering som for alvor kunne gå løs på fagbevegelsen. Men denne vinninga må følges opp med å sørge for å rulle partiet videre tilbake, særlig ved å tvinge det inn i åpne konfrontasjoner om holdninga det inntar til arbeidernes faglige organisering. Ellers vil partiet kunne komme igjen, sterkere enn noen gang.

Foran valget var Frp oppe i ei oppslutning på ca. 20 prosent blant fagorganiserte arbeidere. Det er 20 prosent for mye.

Banditter i habitter

Politi og røvere i Trekronergade, København

I juni begynte en konflikt på byggeplassen Trekronergade 5-11 i København. Bygningsarbeiderforeninga BJMF har i skrivende stund akkurat satt seg ned ved forhandlingsbordet med byggherren Thomas Hübschman, etter tre uker med

materialeblokader, sympatikonflikt, sammenstøt mellom streikevakter og politi, og demonstrasjoner utenfor byggherrens private villa.

Sammen med Magnus Gardarsson står Hübschman bak firmaene Trekroner Pen-

thouse og Tomahawk Development. De har satt bort jobben til det polske firmaet Tomis Construction Enterprise, som tilbyr sine ansatte lav lønn og dårlige arbeidstider – og som nekter å undertegne tariffavtale med byggfagforeningene.

DEMONSTRASJON I RIKMANNSGHETTO
Hübschman trakk selv sin private villa inn i saken, etter å ha brukt eiendommen som lagringsplass for materialer som siden ble forsøkte smuglet inn på byggeplassen under politibeskyttelse nattetid. Det førte til at 150 bygningsarbeiderne møtte

ESA:

Den norske allmenngjøringsloven er forenlig med EØS-avtalen

ESA har avsagt avgjørelse i klagesaka om den norske allmenngjøringsloven. Loven er fullt forenlig med EØS-avtalen. Loven gir utenlandske arbeidere et vern mot å bli underbetalt. Loven er både egna og forholdsmessig til dette formålet, ifølge ESA. Norsk Teknologi klaget i desember 2007 den norske allmenngjøringsloven inn for EFTAS overvåkingsorgan ESA. Klagen gjaldt at loven var i strid med restriksjonsforbudet i EØS-avtalen. Loven la ifølge Norsk Teknologi hindringer i veien for at en tjenesteyter i ett annet EØS-land fritt skal kunne tilby sine tjenester i Norge.

Grunnen var at loven skal sikre utenlandske arbeidstakere likverdige lønns- og arbeidsvilkår med det norske arbeidstakere har. Det er det ikke anledning til, ifølge NHO-foreningen. Det er bare lov å kreve minstevilkår. Og likeverdige vilkår er bedre enn minstevilkår. Norsk Teknologi viste her til at UDI i saker som gjelder familiegjenforening, anså ei timelønn på kr. 87,74 som tilstrekkelig for livsopphold i Norge. Utenlandske arbeidstakere som arbeider i Norge trenger altså ikke minstelønn etter tariffavtalen. De klarer seg med mindre, ifølge Norsk Technolog. Dessuten har norske tariffavtaler høyere lønninger enn det som er vanlig i andre EØS-land.

ESA har her slått fast at det er opp til medlemsstatene å avgjøre hvilket minstelønnsnivå de vil ha. En behøver ikke begrense seg til som er nødvendig for livsopphold. En behøver heller ikke sammenligne med lønnsnivået i andre EØS-land. Norsk Teknologi fikk ikke medhold.

Dessuten mente Norsk Teknologi at det kan ikke være lov å allmenngjøre tariffavtalens bestemmelser om 37,5 timer uke, når loven har en bestemmelse om 40 timers arbeidsuke.

Men Norsk Teknologi har ikke fått medhold her heller. Det er ifølge ESA ingenting til hinder for at en i en bransje kan allmenngjøre ei kortere ukentlig arbeidstid enn det som gjelder etter loven.

Norsk Teknologi mente dessuten at formålet med loven var ulovlig. Loven har til formål «å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har». Men det var ikke det som var ulovlig. Det ulovlige var, ifølge klagen, at det i forarbeidene til loven heter at formålet også er å hindre konkurransevridning til ulempe for norske selskaper og ansatte. Og det er ikke et lovlig formål, ifølge klagen. Norsk Teknologi ikke har fått medhold her hel-

ler. Det er ikke nødvendigvis noen motsetning mellom å sikre rettferdig konkurranse og vern av arbeidstakere, ifølge ESA.

Et siste klagepunkt gjaldt at tariffnemnda har kompetanse til å fastsette hvilke lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde for utsendte arbeidstakere. Med det skapes en usikker og uoversiktlig situasjon, som er en restriksjon på friheten til å yte tjenester, ifølge klagerne.

Men ESA var ikke enig i det heller. Det står enhver arbeidsgiver fra et annet EØS-land fritt å ta rede på om det fins en allmenngjøringsforskrift som gjelder den virksomheten han har tenkt å bedrive. Og har han startet virksomheten, er han ikke annerledes stilt enn en hvilken som helst annen arbeidsgiver i Norge, som må ta med i betraktning at et allmenngjøringsvedtak kan virke inn på lønnskostnaden hans, ifølge ESA.

Norsk Teknologi har rett og slett ikke fått medhold på noe punkt. Det ble meddelt foreningen i mai 2009. Etter at Norsk Teknologi i et svarbrev hadde gjentatt argumentene sine fra den opprinnelige klagen, så ESA ingen grunn til å forfølge saka videre.

□ Kjell Skjærvø

Faktaboks

Norsk Teknologi er ei landsforening i NHO som består av følgende bransjeforeninger: Heisleverandørenes landsforening, Foreningen for tekniske systemintegratorer, Foreningen for EL og IT Bedriftene, Foreningen for ventilasjon, kulde og energi.

ESA (EFTA Surveillance Authority Decisions) er EFTAS overvåkingsorgan. Organet har som hovedoppgave å påse at EØS-avtalen etterleves av EFTA-statene.

opp i rikmannsghettoen Virum klokka sju om morgenen, med korpsmusikk, rundstykker og løpesedler til naboen. I sin appell til de frammøtte sa Anders Olesen, leder for Byggefagenes Samvirke, at byggherren «forsøker at nedbryde det vel-færdssamfund, som generationer af danske arbejdere har bygget op.» Han understreket at det ikke er «de enkelte ansatte udenlandske arbejdere» som var deres motstandere, men «de danske bagmænd, der ikke viger tilbage for noget i forsøget på at skaffe sig hurtig fortjeneste.»

POLITIETS ROLLE

Da byggherren for fjerde gang forsøkte å bryte blokaden i slutten av september, klarte blokadevaktene å overtale politiet til å kontrollere om lastebilen og sjåføren hadde orden på papirene. Det viste seg at det verken forelå sertifikater eller miljøgodkjenning, hvoretter sjåføren ble sendt tilbake med en bot på 6 500 kroner. Thomas Hübschman var til stede når dette skjedde, og han valgte umiddelbart etterpå å sette seg ned ved forhandlingsbordet.

Før det hadde han imidlertid hatt politiet på sin side. De hadde aktivt bidratt til å bryte blokaden, ved å fjerne både streikvakter og veisperringer. Det til tross for at lossearbeidet ble utført i strid med den danske arbejdsmiljøloven, og til tross for at vareblokaden var fullt lovlig etter dansk lov. Politiets innsatsleder ble gjort oppmerksom på dette fra fagforeningens side, men han avviste dem med at deres jobb

«var at sikre arbeidets utførelse.» Det skulle visstnok være den utvetydige ordre «fra høyeste sted».

Vareleveransen, som en gang dukket opp fra et byggvarehus i Malmø klokka halv fem om morgenen, forsøkte å unngå blokadevaktene som stilte opp sju hver morgen. Men kvart på sju hadde 10-15 bygningsarbeidere ankommet plassen, og ved å sette seg oppå lasteplanet fikk de forhindret at varene kom inn på byggeplassen. I følge mureren Lars Jensen fikk dette politiet til å true med arrestasjoner og tilkalle forsterkninger. Før det gikk så langt fikk imidlertid den svenske sjåføren nok, og dro tilbake til Malmø med bilen full av materialer.

SISTE:

Rett før Bygningsarbeideren gikk i trykken fikk vi melding om at blokaden er slutt. Etter to dagers forhandlinger kom overenskomsten i hus. De polske arbeiderne kan dermed jobbe på danske overenskomstforhold og får mulighet til å delta på integrasjonskurs arrangert av dansk fagbevegelse.

□ Jonas Bals

150 danske bygningsarbeidere demonstrerte i rikmannsghettoen Virum klokka sju om morgenen.

Navn:
Knut Alexander
Johnsen
Alder:
21 år
Firma:
Veidekke, Distrikt
Oslo
Faggruppe:
Tømrer
Verv:
Ungdomsrepresentant, Klubb-
styret Distrikt Oslo

«Det hele begynte med at valgkomiteén ringte og lurte på om jeg ville stille som arvtager etter forgjengeren Peder Aspelin».

Knut Alexander kommer fra Lillestrøm. Byen med bra uteliv, fine damer og greie restauranter om vi skal stole på han. Han har trening, venner og dama som hobbyer. På spørsmål om det er riktig å sette opp dama som hobby så svarer journalisten at det er noe han må godkjenne med dama på egen hånd. Han vil også fremheve at han er LSK-fan. Dette var veldig viktig å få fram nå siden et visst lag som begynner på V visstnok ligger under dem på tabellen. Det mistenkes at flere kollegaer støtter dette laget V.

Journalisten velger å stole på Knut Alexander.

Knut Alexander Johnsen har vært Ungdomsrepresentant i Klubbstyret siden årsmøte '09 og har nå rundet et halvår med vervet sitt. Når han blir spurt om han har noen oppgaver gjennom vervet sitt så er det klar tale: «Passe på lærlingenes lønns og arbeidsvilkår, passe på at de får riktig oppfølging, får riktig informasjon og blir behandla riktig».

Knut Alexander tar en ringerunde en gang i mnd til alle lærlingene der han

etterspør hvordan de ligger ann i læreplanen, trivsel, fadder med mere. Resultatet av dette rapporterer han i klubbstyret under sitt eget punkt på agendaen.

Siden han er tømrer skal han ta med seg tømrerlærlingene på tariffkurs om noen mnd. Dette fordi Klubbstyret og basforumene har vedtak på at alle lærlinger skal ha gjennomført tariffkurs i regi av foreningene i løpet av første læreåret. Klubbløderer, som er forskalingsnekker, tar med seg betonglærlingene.

Knut Alexander er godt oppdatert på hvordan det står til med lærlingene sine, men han husker også godt sin egen læretid.

Personlig syntes han læretida i Veidekke var prega av bra opplæring, godt miljø og bra lønn. Men først og fremst morsomt.

Gjennom sine månedlige ringerunder har han oppdaga at ikke alle oppfatter det på samme måten. Folk er forskjellige og alle har det ikke likt. «Men flesteparten, så godt som alle, har det bra og er helt fornøyde».

Veidekke var bare ett av firmaene Knut Alexander var utplassert i, men han endte på Veidekke på grunn av miljøet, understreker han.

I disse dager så har finanskrisa slått til litt forskjellig rundt om kring i bransjen. Men fellestrekket er at den har ramma samtlige av de store entreprenørene. Krisa er fortsatt i høyeste grad reell og jeg spør hvordan Ungdomsrepresentanten vil beskrive den i Veidekke:

«Den har jo «fungert». Flesteparten er glad for at de står i jobb men flere føler seg snytt fordi de har gått ned i lønn».

Når jeg spør om dette har virket inn på lærlingene så deler han lærlingene i 2 grupper. «Jeg tror nok ingen har frykta for lærlingeplassene sine, men de som

har jobba ett år lenger har nok vært litt redd for at de ikke fikk videre ansettelse etter at læretida var over».

På spørsmål om det er noe han vil formidle til leserne av Bygningsarbeideren så vil han oppfordre medlemmene, både unge som gamle, til å følge med på hva som skjer rundt omkring gjennom blant annet Bygningsarbeideren.

Til alle medlemmene som er lærlinger så har han ett budskap: «Gjør som fadderer sier og ikke som han gjør bestandig...»

Når dette intervjuet ble gjort så var valgresultatet ikke klart enda. På spørsmål om hva Knut Alexander synes er viktig i denne valgkampen så svarer han at trygge arbeidsplasser gjennom tiltak mot sosial dumping som f.eks solidaransvar står øverst på lista. Det skal ikke være slik at man vinner anbudsrundene på bekostning av regelverket. Dette gjør det vanskeligere for de som faktisk driver seriøst å kunne fortsette. «Dette er viktig!» understreker han.

En annen ting er at dagens sykelønnsordning må beholdes som et minimum, men aller helst gjøres mye bedre.

På spørsmål om fremtidsplanene så er det én ting som utmerker seg: «På fredag så reiser jeg 9 uker til Bali».

Som klubbløder i Distrikt Oslo så har jeg hatt med meg «Alex» i snart et halvt år nå. Han er både entusiastisk og målbevisst samtidig som han tar vervet sitt seriøst og aldri hopper over en oppgave han er satt til å gjøre. Jeg vet at både lærlingene og klubbstyret synes det er veldig positivt å ha en som Knut Alexander å forholde seg til.

□ Morten A. Rønningen

Oppmannsavgjørelse endte med nederlag!

I forrige nummer av Bygningsarbeideren brakte vi nyheten om at de såkalte § 4-18-forhandlingene var brutt sammen og at saken var brakt inn for oppmann. § 4-18 er den reguleringsbestemmelsen i overenskomsten som skal sikre at akkordtariffene ikke sakter akterut i forhold til lønnsutviklinga ellers i bransjen. Det er som kjent alltid en viss lønnsglidning i byggebransjen, blant annet som følge av lokale forhandlinger, men akkordtariffene blir ikke tillagt mer enn det generelle tillegget ved tariffoppgjørene. Dermed vil akkordtariffene stige mindre enn den generelle lønnsutviklinga. § 4-18-forhandlingene skal avholdes annethvert år, etter mellomoppjøret, og skal rette opp denne skjevforde-linga.

I år var begge parter enige om at det retningsgivende tallet var 4,61 %, Fellesforbundet krevde 4,4 % påslag på tariffene, mens BNL tilbød lusne 1 %. Dermed brakte forbundet saken inn for oppmannsavgjørelse og mente det var «en grei sak.»

Den gang ei: 3. september fattet oppmannen sin avgjørelse, og den ble at akkordtariffene justeres opp med 2,3 %. Oppmannen gir ingen begrunnelse for avgjørelsen, men som de fleste klarer å regne ut har han bare halvert det retningsgivende tallet. Dette må oppsummeres som et nederlag. Oppmannen velger ikke en gang å legge seg midt mellom krav og tilbud, men legger seg godt opp mot BNLs tilbud.

– Jeg er meget skuffet over avgjørelsen, som bare må tolkes slik at FOB § 4-18 har fått sterkt redusert betydning i forhold til at akkordtariffene skal få en akseptabel økonomisk utvikling, dvs. at

akkordarbeidere skal ha mulighet til en lønnsutvikling på linje med andre, sier Halvor Langseth i Fellesforbundet. – Ellers får vi bare ta oppmannens avgjørelse til etterretning, og ta nederlaget med oss inn i forberedelsene til neste års tariffoppgjør.

De nye satsene skal gjelde fra 1. august og blir slik:

Akkordtariff	Sats 2008	Ny sats
Byggtapetserer - %	6,08 %	8,52 %
Blikkenslager - %	46,41 %	49,78 %
Maler - %	6,08 %	8,52 %
Murer - %	3,30 %	5,68 %
Rørlegger - %	55,26 %	58,83 %
Taktekker - %	8,07 %	10,56 %
Tømrer - kr	149,86	153,31
Isolatorer - kr	153,15	156,67
Betongarbeid - kr	178,65	182,76
Anleggsgartner-øre	130	133

□ Petter Vellesen

Pasiūlymai susitarimui dėl darbo sąlygų bei darbo užmokesčių ir darbo įkainių 2010

Profesijos valdyba išnagrinėjo bei pateikė pasiūlymus susitarimui dėl darbo sąlygų bei darbo užmokesčių ir darbo įkainių 2010 metams. Pasiūlymai pagrįsti bendro metinio susirinkimo nutarimais, regioninių konferencijų pareiškimais bei profesijos klubų pasiūlymais.

Mūsų pagrindinis pasiūlymas yra žymiai pakelti minimalų darbo užmokesčių. Mes siūlome, kad kvalifikuotų darbuotojų minimalus darbo užmokesčius sudarytų 85 % nuo vidutinio darbo užmokesčio. Šiai dienai tai sudarytų apie 170,- kronų per val. Siūlome taip pat, kad nekvalifikuotų darbuotojų, turinčių mažiausiai vienų metų darbo patirtį, minimalus darbo užmokesčius sudarytų 77 % bei nekvalifikuotų darbuotojų, neturinčių darbo patirties statybose, -

72 %. Tai yra labai svarbu, nes minimalus darbo užmokesčius pastoviai žymiai skiriasi nuo vidutinio. Ši tendencija turi būti panaikinta, kad algų skirtumai būtų mažesni, o ne ne didesni. Tai yra ypač svarbu šiuo nuosmukio metu, kad būtų tvirta garantija priimtiniam darbo užmokesčio lygiui. Be to minimalios algos pakėlimas būtų apsauga nuo socialinio dempingo.

Profesija taip pat reikalauja, kad Bendras susitarimas dėl darbo sąlygų bei darbo užmokesčių ir darbo įkainių būtų taikomas statybų darbams, atliekamiems per įdarbinio agentūras.

Be to mes turime reikalavimus, kas liečia darbo laiką, įrankių išdavimo tvarką bei vietinį darbo užmokesčių.

DARBO GINČŲ BYLOS

Oslo statybos darbuotojų profesija turi daug darbo ginčų bylų šiuo laiku. Dažnai šios bylos yra sudėtingos bei neaiškios. Labai dažnai mums reikia surinkti naują bei papildomą informaciją, susijusią su šiomis bylomis, arba reikalingas nario leidimas sprendimams priimti.

Darbo ginčų bylos nagrinėjimo metu nariai, kuriuos mes atstovaujame šioje byloje, turi būti pasiekiami telefonu arba el. paštu, net jei jie yra išvažiuavę atostogoms į gimtinę. Mes negalime laukti reikalingų duomenų savaitę ar daugiau. Blogiausiu atveju byla bus uždaryta.

Priekšlikums tarifų izmaiņām 2010.gadā

Apvienības vadība ir izskatījusi un nosūtījusi priekšlikumus tarifū izmaiņām 2010.gadā. Mūsu priekšlikumi ir izstrādāti, pamatojoties uz apvienības gada pārskata sapulces lēmumu, izteikumiem no valsts konferencēm un priekšlikumiem no uzņēmumu grupām.

Mūsu pamatprasība ir minimālās algas būtiska palielināšana. Mūsu priekšlikums ir, ka minimālajai algai darbiniekiem ar speciālo izglītību jābūt 85% apmērā no vidējās algas. Šobrīd tas atbilstu 170,-kr. Darbiniekiem bez speciālās izglītības mēs liekam priekšā palielinājumu 77% apmērā no vidējās algas un darbiniekiem ar mazāk kā vien agada pieredzi nozarē palielinājumu līdz 72%. Šī ir ļoti svarīga prasība, jo minimālā alga visu laiku ir pieaugusi lēnāk kā vidējā alga. Šī tendence ir jāpagriež tā, lai panāktu mazākas algu

atšķirības, nevis lielākas. Šajos grūtajos apstākļos ir arī svarīgi, lai mums būtu labas garantijas pieņemamam algas limenim. Un mazāk svarīgi ir tas, ka minimālās algas palielināšana būtu laba aizsardzība pret sociālo nevienlīdzību.

Apvienība pieprasa arī to, lai uz būvniecības darbiem, kurus veic darbaspēka izīrēšanas uzņēmumi, tiktu attiecināta Vispārējā tarifu vienošanās (Fellesoverenskomsten).

Pie tā visa mēs esam arī iesnieguši prasības, kas attiecas uz darbalaiķu, atlīdzību par darbarīku lietošanu un akorddarbu tarifiem.

Oslo Celtniecībā strādājošo apvienība šobrīd nodarbojas ar ļoti daudzām tiesu lietām. Dau-

dzas no šīm lietām bieži vien ir komplicētas un relatīvi nepārskatāmas. Mēs ļoti bieži esam atkarīgi no tā, lai mums būtu iespēja ievākt jaunu vai arī papildinošu informāciju daudzās no šīm lietām, vai arī reizēm mums nepieciešama mūsu biedru piekrišana iespējamiem lietās risinājumiem.

Biedriem, kurus mēs pārstāvam tiesā, ir jābūt apvienībai pieejamiem pa telefonu vai arī pa e – pastu, kamēr lieta tiek risināta, kaut arī biedrs atrodas atvaļinājumā savā valstī. Parasti tā ir informācija, uz kuru mēs nevaram gaidīt nedēļu vai divas. Sliktākajā gadījumā mēs lietu būsime spiesti pārtraukt.

Postulaty do negocjacji o branzowa umowe ogólnokrajowa 2010

Zarząd oddziału związkowego rozpatrzył i przesłał postulaty do negocjacji o branzowa umowe ogólnokrajowa 2010. Porroczycje nasze opierają się na postanowieniach zatwierdzonych na naszym dorocznym zebraniu, wypowiedziach z konferencji krajowej i propozycjach przesłanych z naszych klubów zakładowych.

Naszym głównym zadaniem jest znaczne podniesienie najniższej stawki. Proponujemy by najniższa stawka dla pracowników wykwalifikowanych wynosiła 85% średniej stawki. Dzisiaj odpowiadałoby to około 170,- kr. Dla pracowników bez dyplomu proponujemy podwyżkę do 77% i dla pracowników, którzy mają mniej niż roczny staż pracy w budownictwie, podwyżkę do 72%. Ta sprawa ma dla nas ogromne znaczenie, ponieważ stawka minimalna od dawna pozostaje w tyle za wzro-

stem średniej płacy. Te tendencje należy zmienić tak, by różnice w zarobkach zmniejszyły się a nie zwiększyły. W dzisiejszych czasach kryzysu ważne jest abyśmy mieli gwarancję, że nasze pensje są na przyzwoitym poziomie. Poza tym podwyżka minimalnej stawki przyczyni się także do zwalczania społecznego dumpingu.

Oddział związkowy żąda także, aby każde zlecenie wykonywane przez firmę pośrednictwa pracy, było objęte postanowieniami Umowy ogólnokrajowej.

Poza tym mamy postulaty dotyczące czasu pracy, dodatku narzędziowego i stawek akordowych.

SPORNE SPRAWY

Oslo Byggningsarbeiderforening ma obecnie

bardzo dużo spornych spraw między członkami związku a pracodawcami. Są to sprawy skomplikowane i niejasne. Bardzo często jesteśmy całkowicie uzależnieni od współpracy z naszymi członkami, których reprezentujemy. Dotyczy to uzyskania informacji, które są konieczne w danej sprawie, lub zgody na takie czy inne rozwiązanie konfliktu.

Członkowie, których reprezentujemy, muszą być dostępni dla związku przez telefon lub e-mail w trakcie załatwiania sprawy, także wtedy kiedy są na wakacjach w swoim kraju. Na te informacje, których potrzebujemy, nie możemy czekać tydzień albo dwa. W najgorszym przypadku będziemy zmuszeni zakończyć sprawę.

TØMRER – OG BYGGMESTER DENNIS RYDSTRØM

1 medlem fikk ikke utbetalt overtidstillegg. Men det hadde ikke firmaet tenkt å gjøre heller. Overtidsbetaling var ikke med i regnestykket. Ingen andre av de ansatte krevde det. Saken oversendt Distriktskontoret.

ARYA LTD

1 medlem stilte krav om ventelønn. Ble deretter oppsagt. Dette var i prøvetiden og ved sluttoppgjøret trakk firmaet 15 000 kroner i forbindelse med «papirarbeid i forhold til det offentlige». Saken oversendt Distriktskontoret.

EKC PROSJEKTSTYRING AS

Flere medlemmer har ikke fått utbetalt feriepengene ved avsluttet arbeidsforhold. Noen av disse sakene er oversendt Distriktskontoret. Firmaet har ikke svart på noen av våre påkrav.

BYGGMESTER

HARALD LANGEMYHR AS

Feriepengekrav for 1 medlem på i underkant av 20 000 kroner. Etter først å ha benektet kravet ble kravet innrømmet allikevel. Firmaet ba om fire avdrag

og det ble deretter undertegnet et eksigibelt gjeldsbrev og første delinnbetaling er nå i orden.

ADB MALERENTREPRENØR

Her var det kun foretatt en a-kontoutbetaling på 5 000 kroner for to måneders arbeid. Firmaet mente at det var feil og skulle sende oss dokumentasjon på riktig utbetaling. Denne dokumentasjonen kom aldri og når vi kom tilbake fra ferie var firmaet konkurs. Kravet oversendt NAV lønnsgaranti.

ABC BYGGESERVICE AS OG ABC BYGGESERVICE LTD

Her er det noen feriepengekrav som har kommet inn i flere omganger. 1 krav uten tilbakemelding eller utbetaling fra firmaet er oversendt distriktskontoret. Flere venter etter hvert.

NORDIC STEEL BUILDING AS

En sak angående ventelønn og lønn i arbeidsgiverperioden under permittering. Distriktskontoret begjærte firmaet konkurs, men grunnet språkproblemer ble ikke saken åpnet. Ikke hadde det noen betydning heller, for dagen etter ble det åpnet konkurs på

grunn av skatterestanser. Kravet fra vårt medlem oversendt NAV lønnsgaranti.

BALDER ENTREPRENØR AS

En oppsigelse med påfølgende drøftelsesmøte. I et meget ryddig forhandlingsmøte ble oppsigelsen trukket, men hvor det ble presisert rutiner for melding av fravær.

ISO-TERM ISOLERING

Krav om lønn i oppsigelsestiden for et latvisk medlem, i alt 60 000 kroner. Det gikk ut konkursvarsel til forkynnelse i slutten av september.

RH PROSJEKT – KONKURSSAK

På vegne av tre bosniske medlemmer krevde vi firmaet konkurs. To dager før vi skulle i skifteretten i midten av august meldte firmaet oppbud. Saken går videre til NAV Lønnsgaranti. Det foreligger også lønnskrav fra svenske arbeidere i firmaet.

HÅNDVERKUNION AS

Oppsigelsessak på vegne av et litauisk medlem. Det har vært avholdt møte med arbeidsgiver, men endelige for-

handlinger er utsatt i påvente av at vårt medlem kommer tilbake fra avtalt ferie i utlandet.

PETKUNAS BYGGSERVICE – KONKURSSAK

Lønnskrav på vegne av 27 litauiske medlemmer. Vi slo firmaet konkurs 28. august. Se egen sak annet sted i avisa.

SVENTAS NUF – KONKURSSAK

Lønnskrav på vegne av 18 litauiske medlemmer. Vi slo firmaet konkurs 11. september. Se egen sak annet sted i avisa, samt tidligere numre av Bygningsarbeideren.

LOSANG

Strid om rett til sykepenger for et norsk medlem. Saken ble løst etter noen runder med firmaet over telefon.

BRENDEN & CO

Oppsigelsessak med drøftelsesmøte. Vårt medlem ble enig med bedriften om to måneders etterlønn uten arbeidsplikt.

Tor Mostue

Fabian og Jonse-gutta

Jeg har tidligere i denne spalta forsøkt å gjenfortelle noen historier jeg har hørt av eldre bygningsarbeidere. Så også denne gangen.

Denne er om Fabian. Hans fulle navn var Fabian Hauff. Som navnet tyder på var han ikke fra Oslo øst, heller ikke sønn av en kroppsarbeider. Faren hans var arkitekt (har bl.a. tegna Hotel Viking, Sogn Videregående skole, tilbygget til Stortinget mot Akersgata). Språket til Fabian var heller ikke særlig østkant-aktig, det hadde sin opprinnelse langt mot vest. Men sjøl om språket ikke blei dominert av tjukke l-er og a-ender så var det langt fra det som går under betegnelsen «dannet tale». Som en murer uttrykte det: «Hadde kjeften hans sitti på en gris så hadde flesket vært dønn uspiselig!»

Det fortelles at da han gikk i murerlæra kom han ridende på jobben og bant hesten til stillasen før han begynte å jobbe. En dag ropte han på en murerarbeider og ba om at kælken måtte menges. Så blei gjort. Men Fabian var ikke fornøyd: «Kalken er for lite homogen!» Da tok murerarbeideren og klinte til Fabian sånn at han lå rett ut på stillasen. Dette vakte naturlig nok en viss oppmerksomhet. Murerarbeideren blei av de andre i laget avkrevd en forklaring. Murerarbeideren forklarte: «Han kalte meg soper jo!»

Dette skjedde i den gården der Grynerløkka Folkets Hus skulle flytte inn. Nå lokalene til den irske puben Shamrock. Byggherre og entreprenør var Brødrene Jonsen (sto bl.a. bak Sinsen-byen, bebyggelsen på begge sider av Chr. Michelsens gate, mesteparten av bebyggelsen på vestsida av Kirkeveien sør for Blindernveien.)

På 30-tallet, da dette bygget blei oppført, var det vanlig at kjellervegger blei påført en velling av kalkpulver oppløst i vann, såkalt hvitting. Dette blei gjort for å holde utøynna. En dag fikk Fabian og et par andre læregutter beskjed om å hvitte kjelleren. «Hvor mye skal hvittes?» spurte Fabian. «Alt skal hvittes,» svarte formannen. Med en vantro mine spurte Fabian på nytt: «Skal alt hvittes?» «Ja for faen!» skreik formannen. «Absolutt alt!»

Fabian og de andre læregutta tok formannen på ordet. Alt blei hvitta: Vegger, gulv, tak, panelet til kjellerbuene, alle maskiner i vaskekjelleren.

Da formannen så resultatet fløy han opp i et jævlig sinne. Og gutta, særlig Fabian fikk en overhaling med kjeft. «Men du sa jo absolutt alt». Denne replikken bedra ikke humøret til formannen.

Etter dette blei, for å si det mildt, forholdet mellom formannen og Fabian ganske anstrengt. Han kjefta og smelte. Læregutta, og særlig Fabian, blei stadig satt på reine drittjobber. Til slutt hadde Fabian og de andre fått nok. En lørdag (dette var lenge før lørdagsfri blei innført) rett før arbeidsdagens slutt ropte Fabian på formannen fra loftet. Formannen kom. Straks han var inne på loftet kasta læregutta seg over han. Over to 4-beinsbukker hadde de lagt ei dør. Formannen blei plassert med ryggen mot døra. Og med drøssevis av spiker gjennom tøyet blei formannen «korsfesta» til døra. Etter det forsvant læregutta og etter hvert også resten av arbeidstokken på plassen.

Formannen blei ikke oppdaga før på mandags morran. De 3 brødrene Jonsen blei tilkalt. Læregutta, med Fabian i spissen, skulle få en reprimande. Med et smil skreik den ene av brødrene: «Hva faen har dere gjort?! Ødelegge den fine døra! Den forlanger jeg at dere erstatter!»

Så blei også gjort. Og det var det.

